

SOTHØNA

ØSTENSJØVANNETS VENNER
Nr. 44 - desember 2012 - Årgang 23

INNHOOLD

LEDER	3
OFFISIELL ÅPNING AV FUGLESKJULET	4
FLYTTING AV TURVEIEN PÅ VESTSIDEN	7
UTVELGELSE AV SKJØTSELSTILTAK	8
MITT ØSTENSJØVANN – MAREN A. ESMARK OM ØSTENSJØVANNET	9
BOGERUD GÅRD GJENNOM TIDENE	11
BYDELSDAGEN 2012	12
EN ALLSIDIG SOKNEPREST MED OPPVEKSTÅR PÅ BOGERUD GÅRD	13
SMÅTING FRA NATUREN	18
HJEM FRA BEITET PÅ BEKKASINMYRA	19
LAV- OG MOSEUNDERSØKELSEN	20
CATHRINES HJØRNE, OM BRÅTEN GÅRD – EN GLEMT IDYLL	22
NYTT FRA OSLO ELVEFORUM	25
HVORFOR SLÅTT PÅ BAKKEHAVNTOPPEN?	26
PATTEDYR-OBSERVASJONER – NY VISNING PÅ NETTSIDENE	27
SAUER MED RØTTER FRA VIKINGTIDEN	28
BOGERUDMYRA MED NASJONALT TRUEDE VÅTMARKSELEMENTER	30
LEVENDE VASSDRAG 2012 – KONKURRANSE FOR GRUNNSKOLEN	34
VERDENS VANNDAG 2012 «VERDEN TØRSTER FORDI VI ER SULTNE»	35
NY GYMSAL PÅ ØSTENSJØ SKOLE –	
UNDERVISNINGSBYGGS FØRSTE PASSIVHUS	36
BYGDEUTVIKLINGSPRISEN TIL ABILDSØ GÅRD	37
SYKKELVEIEN VED BJØRNSSENSKOGEN	38
ALNA I FAKKELLYS – ELV- OG BEKKEMØTE PÅ BRYN	40
VÅTMARKSSENTERET – AKTIVITETER	40
ØSTENSJØDAGEN 2012	42
MØLLEDAMMEN I NY SKIKKELSE	43
SE KLEGGEN I ØYNENE	44
VÅND – EN LITE KJENT VEGETARIANER	46
BEKJEMPELSE AV FREMMEDE ARTER 2012	47
ØSTENSJØVANNETS VENNER PÅ FACEBOOK	48

ØSTENSJØVANNETS VENNER

POSTBOKS 77 OPPSAL, 0619 OSLO

REDAKSJON: AMUND KVEIM (ANSV.RED.)
LEIF-DAN BIRKEMOE (REDAKTØR), AUDUN BREKKE
SKRINDO OG TORE NESBAKKEN

DESIGN OG LAYOUT: LOUD AND CLEAR AS

GRAFISK PRODUKSJON: 07.NO

E-POST/NETTSIDER

POST@OSTENSJOVANNET.NO

WWW.OSTENSJOVANNET.NO

SOTHØNA: ISSN: 1504-0615

ORGANISASJONSNUMMER: 983 034 446

ANNONSESIDER: STYRET

LOGO: ANNE DURBAN

OPPLAG: 2300

FORENINGENS STYRE:

LEDER:

AMUND KVEIM 975 44 552

E-POST: AMUND.KVEIM@OSTENSJOVANNET.NO

NESTLEDER/WEBMASTER:

AUDUN BREKKE SKRINDO 470 24 884

E-POST: AUDUN@SKRINDO.NO

STYREMEDLEM/SEKRETER:

TORE NESBAKKEN 970 11 340

E-POST: TORE-NES@ONLINE.NO

STYREMEDLEM/KASSERER:

LEIF-DAN BIRKEMOE 901 25 523

E-POST: DBIRKEMO@ONLINE.NO

STYREMEDLEM/ANSVAR FOR MEDLEMSBASEN:

EIRIK RUDI WERNER 958 65 272

E-POST: EIRIK@MILJOWERNER.NO

STYREMEDLEM:

FINN A. GULBRANDSEN 481 58 776

E-POST: FI-GUL@ONLINE.NO

STYREMEDLEM:

ØIVIND MÆLAND 948 86 826

E-POST: OYVIND.MAELAND@VIKENFIBER.NO

VARAMEDLEMMER:

LISE M. JOHANSEN, PAUL FEKJÆR,

JOHAN MOLLATT OG PER NYGAARD

VALGKOMITE:

TORE NESBAKKEN, GUNNHILD RIISE

OG LIV SOMMER HOLMEN

REVISOR: BDO AS

MEDLEMSKONTINGENT

HOVEDMEDLEM KR. 130 (FRA 2013 KR.150)

HUSSTANDSMEDLEM KR. 20

FORENINGER O. L. KR. 400

FIRMA/BEDRIFT O. L. KR. 800

ENDRINGER I MEDLEMSFORHOLD MELDES TIL EIRIK WÆRNER,
SE UNDER FORENINGENS STYRE.

REDAKSJONEN AVSLUTTET 19.11.2012

FORSIDEFOTO: FUGLESKJULET ER ANLAGT PÅ VESTSIDEN AV
ØSTENSJØVANNET MED GODE FORHOLD FOR OBSERVASJON AV
FUGL. 05.10.2012. FOTO: LEIF-DAN BIRKEMOE,
BAKSIDEBILDENE: HØSTSTEMNING VED ØSTENSJØVANNET.
30.09.2012 ØVERSTE BILDE, 11.10.2012 NEDERSTE BILDE.
FOTO: LEIF-DAN BIRKEMOE.

LEDER:

VÅTMARKEN FORSVINNER

Alle som går rundt vannet ser at bredden, øyer og våtmark mange steder er erosjonskadet. Vi ser imidlertid ikke hvor omfattende dette problemet er uten å sammenligne dagens situasjon med bilder tatt samme sted endel år tilbake. Luftfoto viser at over halvparten av våtmarken i vannets søndre halvdel nå faktisk er forsvunnet. Dette er alarmerende ettersom våtmark er selve kjerneverdien ved Østensjøvannet og et vesentlig grunnlag for det store biologiske mangfoldet.

Denne utviklingen må stanses og dette krever mange ulike tiltak skal vi ha håp om å lykkes. Øverst på vår prioriteringsliste står ønsket om et nytt system for regulering av vannstanden. Det er derfor med stor glede vi registrerer at byrådet i sitt budsjettforslag endelig sier at dette tiltaket skal gjennomføres kommende år.

JUSTERING AV TURVEIER

I høst ble det åpnet en flott fugleobservasjonsbu ved Smedbergbekkens utløp. Herfra får man et fantastisk utsyn over de sentrale delene av vannet der de mest sky og sjeldne fugleartene holder til. Dette skjulet er imidlertid satt opp også av en annen vesentlig grunn. For å gi våtmarken på vannets vestsida mulighet til å klare seg er det planlagt å flytte turveien noe lenger inn på land. Vi vil alle savne å kunne spasere helt i vannkanten, men en justering er helt nødvendig. Da er det en trøst at vi får anledning til å oppleve Østensjøvannet helt på nært hold ved å besøke fugleskjulet.

BAKKEHAVN AUTORISERT SOM NASJONALT VÅTMARKSENTER

Det nyetablerte våtmarkssenteret på Bakkehavn gård har til nå hatt begrenset åpningstid og aktivitet. Miljøverndepartementet har i hele høst arbeidet med å avgjøre hvilke slike norske sentre som skal inngå i en statlig satsning i årene fremover. Et viktig kriterium for å bli autorisert som nasjonalt våtmarkssenter er at man har mulighet til å nå store befolkningsgrupper med informasjon. Østensjøvannet ligger i gangavstand for rundt 100.000 mennesker og vi kan vanskelig forestille oss at noe sted i landet er mer egnet for en slik satsning enn her hos oss. Det er derfor med stolthet og glede vi kan meddele at senteret blir autorisert. Beslutningen viser hvor viktig Østensjøvannet er i nasjonal sammenheng, og vi ser dette også som er tillitserklæring til Østensjøvannets Venner.

Vi ønsker våre lesere en god jul!

Desember 2012
Amund Kveim
Leder

OPPDAGET FORURENSNING ELLER SKADDE DYR? VED FORURENSNING, OLJEUTSLIPP ELLER LIGNENDE, KONTAKT VANN OG AVLØPSETATENS TELEFONVAKT: 23 43 79 00 (HELE DØGNET!). SER DU SKADDE DYR SOM KUNNE TRENGE HJELP, RING DYRE-AMBULANSEN PÅ 02222 (KOMMUNAL INSTANS) ELLER FUGLEHJELPEN: 90 08 61 61.

Amund Kveim ønsket velkommen og sa bl.a. at det fine med adkomsten ut til fugleskjulet er at vi går på en skjermet gangbane.

OFFISIELL ÅPNING AV FUGLESKJULET – ET OFFENTLIG OG FRIVILLIG SAMARBEIDSPROSJEKT

En «dunkjevlesnor» sperret inngangen til fugleskjulet i god tid før kl. 12.30 fredag 12. oktober. Folk stimlet sammen foran inngangen og ventet spent på den etterlengtede offisielle åpning. Amund Kveim, leder i Østensjøvannets Venner grep ordet og ønsket velkommen til de mange fremmøtte, ikke minst til alle elevene fra Manglerud og Østensjø, skoler som har adoptert de deler av vannet som berøres av fugleskjulet. Dere er de viktigste gjestene, understreket han.

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

Indrefiletten

Det fine med adkomsten ut til fugleskjulet er at vi går på en skjermet gangbane, sa Amund Kveim. -Dermed kommer vi ut til selve indrefiletten i Østensjøvannet uten at vi har forstyrret fuglene. Det er her ute vi kan observere de mest sjeldne fuglene. Amund Kveim minnet om at Østensjøvannets Venner i snart 30 år har jobbet for å stanse ulike utbyggingsprosjektet rundt Østensjøvannet. -Men Fugleskjulet ville vi ikke stanse, men ønske velkommen!

Veiprosjektet en integrert del

Byggingen av skjulet henger sammen med andre prosjekter som er på gang rundt vannet. Det gjelder turveien der den går for nær vannkanten og skaper erosjon og forstyrrelser. Når vi nå kan komme helt ut i vannet er dette startskuddet til at kommunen legger om turveien på enkelte områder der den i dag kommer for nær. Veiprosjektet er en integrert del av fugleskjulprosjektet.

Satssekretæren: Stort engasjement

Deretter gikk ordet til statssekretær i Miljøverndepartementet,

Henriette Killi Westhrin, som gratulerte med at fugleskjulet nå er på plass. Hun minnet om at Oslo er en fantastisk by, men samtidig under press med å sikre boliger til den økende befolkning. Takket være engasjerte enkeltpersoner og grupper som ser verdien i området, gjøres det en stor innsats for å holde miljøparken i hevd til glede for de mange som bor i byen, uttalte hun. -På vei inn hit til vannet hørte jeg elever som ramset opp fuglearter, et godt tegn på engasjement.

Vern og skjøtsel – godt samarbeid

Statssekretæren la ikke skjul på at det er et stort ansvar og en stor utfordring å arbeide for vern og skjøtsel. -Det handler om forvaltning, hevdet hun. Det betyr at det må informeres og skjøttes, et arbeid jeg må takke for at dere gjør. Hun fremhevet sterkt det gode samarbeid mellom offentlige etater og frivillige organisasjoner.

Avslutningsvis mente hun at egentlig var fugleskjulet et menneskeskjul. Det er vi som skal skjule oss for fuglene!

Statssekretær i Miljøverndepartementet, Henriette Killi Westhrin, mente at egentlig var fugleskjulet et menneskeskjul. Det er vi som skal skjule oss for fuglene!

Vannet tilhører fuglene

Leder av Østensjø bydel, Kristin Sandaker, åpnet med å oppfordre elevene til å hjelpe til med at fugleskjulet ikke blir tagget, slik at det kan få bli stående slik det gjør nå. -Da jeg vokste opp på Kampen på slutten av 1960-tallet var Østensjøvannet noe veldig «fornemt». Jeg er litt usikker på hvorfor, men folk på Kampen var ikke økofilosof, men de var veldig bevisste på at dette vannet tilhørte fuglene.

Gjør klimaproblemene mer forståelig

-Vern og skjøtsel ved Østensjøvannet gjør klimaproblemene mer forståelig slik at vi kan opptre i mer bærekraftig retning, mente BU-lederen. Hun nevnte at adopsjonsskolene rundt vannet gjør en stor innsats i nettopp denne sammenheng. Videre oppfordret hun til samarbeid mellom offentlige og frivillige organisasjoner for å skape stabile bomiljøer. Og så er det viktig for folkehelsen! De 90 minuttene det tar å gå rundt vannet eller enda raskere for løpetrening er selve definisjonen på en tur.

«Kikkebu»

Fylkesmiljøvernssjef Anne-Marie Vikla begynte med å gratulere Østensjøvannet naturreservat med 20 årsdagen. Da feirer man! Og da har man med en gave! -Vi samlet sammen en del penger, nesten en million kroner og laget et spleiselag! Så bygde vi fugleskjulet! Om vi kaller det «kikkebu», «tittebu» eller fugleskjul spiller ingen rolle. Dette bygget er vi meget stolte av. Nå kan folk i Oslo komme i nærkontakt med fuglene. Som en kraftfull avslutning utropte hun Østensjøvannet til det mest berømte vann i Norge! Et trefoldig hurra runget høyt for jubelanten!

«Biofilia»

Direktør i Statens naturoppsyn, Reidar Andersen introduserte ordet «biofilia» som han utledet med menneskenes grunnleggende trang til å oppleve natur. Idrett og kultur er vel og bra, men natur ligger i vårt genmateriale, mente han. Det er derfor behov for natur i menneskenes nærområde. Kunnskap om arter er viktig, mente Andersen som viste til at Østensjøvannet naturreservat er blant de mest artsrike områder i Norge. Statens Naturoppsyn er kjempefornøyd for å være med på en bitte liten bit av denne kunnskapsforståelse, uttalte direktøren.

Leder av Østensjø bydelsutvalg, Kristin Sandaker mente at vern og skjøtsel ved Østensjøvannet gjør klimaproblemene mer forståelig slik at vi kan opptre i mer bærekraftig retning.

2200 besøkende

-Forrige søndag (30. september) var det 2200 besøkende i naturreservatet, kunne Reidar Andersen opplyse. Og gjennomsnittet pr. dag har vært 800 mennesker. Dermed er det Norges mest besøkte naturreservat, fastslo Andersen og ønsket hjertelig til lykke med fugleskjulet.

Takk

Amund Kveim takket avslutningsvis de som hadde deltatt og alle som har gjort det mulig å realisere fugleskjulet. Han minnet om at det er 100 000 mennesker som har Østensjøvannet i sitt nærområde. Det gir stor slitasje. Derfor må vi legge forholdene til rette

Fakta

For 20 år siden, **den 2. oktober 1992 ble Østensjøvannet vernet som naturreservat.** For 10 år siden, **den 11. juni 2002, ble opprettelsen av Østensjøområdet miljøpark vedtatt.**

I **forvaltningsplanen for Østensjøområdet miljøpark**, sendt på høring i 2006, ble ideen om et fugletårn eller observasjonsskjul for fugl foreslått i området ved Smedbergbekkens utløp. Anlegget skulle sees i sammenheng med omlegging av turveien. I mars 2012 startet anleggsperioden og fugleskjulet ble bygget ferdig i slutten av april, en kritisk tid i reservatet. Hekketiden var på gang og all menneskelig aktivitet i området måtte opphøre inntil videre. Arbeidet med gangbanen fra turveien ut til skjulet ble derfor først gjenopptatt i september og hele anlegget sto klart til bruk i løpet av et par uker. Den offisielle åpning ble fastsatt til 12. oktober.

Arkitekt og byggeleder: HWR Arkitekter AS v/Stein Høglund.

Byggherre: Østensjøvannets Venner

Byggematerialer: Malmfuru fra Røros.

Entreprenør: Hagen Hageservice AS. Gangbanen ble bygget under ledelse av Statens Naturoppsyn og Østensjøvannets Venner.

Finansiering: Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernveddelingen og Østensjøvannets Venner. Total kostnad kr. 955 000.

Driftsansvarlig etter åpning: Oslo kommune, Bymiljøetaten.

Elever i 5b på Østensjø skole løser oppgaver på naturstien.

slik at vi ikke forbruker området, men kan overlevere det til neste generasjon i bærekraftig stand. Slik sett er fugleskjulet i tråd med denne tankegang. Østensjøvannets Venner har et godt samarbeid med offentlige etater sentralt og lokalt, men vi betrakter oss kun som et supplement til det offentlige, var hans klare budskap.

Snoren klippes

Da gjensto det bare å invitere statssekretær Henriette Killi Westhrin til å klippe «dunkjevlesnoren». Godt assistert av elever fra Østensjø - og Manglerud skole klippet hun snoren med ordene **«Hermed erklærer jeg fugleskjulet for åpnet!»**

Deretter løp elevene ut på gangbroen mot fugleskjulet. Her var det satt opp et par teleskoper som de fikk prøve seg på. Og sannelig viste en dvergdykker seg, en meget sjelden gjest i Østensjøvannet. Joda, skjulet sto midt i indrefileten! Brus og pølser fra grill ga god appetitt for å delta i en natursti som var laget spesielt for åpningsdagen.

Sentrale offentlige aktører bak fugleskjulet. Fra venstre: Maren Aschehoug Esmark, Naturvernforbundet, Reidar Andersen, Statens Naturoppsyn, Jon Markussen, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Live Danielsen, Statens Naturoppsyn. Sittende foran Bård Bredesen, Bymiljøetaten.

Fylkesmiljøvernssjef Anne-Marie Vikla gratulerte Østensjøvannet naturreservat med 20 årsjubileet.

Direktør i Statens naturoppsyn, Reidar Andersen introduserte ordet «biofilia» som han utledet med menneskenes grunnleggende trang til å oppleve natur.

Fugleskjulet har glugger i forskjellige høyder som gjør det lett å finne en god posisjon for teleskopet. Midt i indrefileten i Østensjøvannet.

Godt assistert av elever fra Østensjø og Manglerud skole klippet statssekretær i Miljøverndepartementet, Henriette Killi Westhrin snoren med ordene **«Hermed erklærer jeg fugleskjulet for åpnet!»**

Variierende vannstand vasker ut den opprinnelige våtmarka som veien er anlagt på. Flyttingen av den eksisterende turveien er helt nødvendig for å gi naturen en sjanse til å skape en mer robust bredd. Foto: Amund Kveim 2012.

FLYTTING AV TURVEIEN

- NØDVENDIG FOR Å HINDRE YTTERLIGERE EROSJON OG UTVASKING AV STRANDSONEN

Turveien på vestsida av Østensjøvannet passerer Abildsø idrettsfelt. Strandsonen her er i ferd med å erodere bort. Et våkent øye vil observere at vannet nærmer seg gangveien faretruende flere steder.

AV AUDUN B. SKRINDO OG FINN A. GULBRANDSEN

Årsaken er bl.a. at for smale arealer mellom vann og vei ble satt av i forbindelse med kanalgravingen på 1970-tallet. Denne gravingen ødela et sammenhengende velfungerende våtmarksbelte. Det ble opparbeidet plen på denne smale stripa. Plen er uegnet til å forebygge erosjon. Kanalgravingen, etterfulgt av fysisk ødeleggelse fra is, vind og bølger m.m., har medført at flere øyer som lå langs vestbredden har erodert bort. Flyttingen av den eksisterende turveien er helt nødvendig for å gi naturen en sjanse til å skape en mer robust bredd.

75 % av våtmarkene erodert bort

Planter som trives i akkurat det jordsmonnet som finnes langs bredden, vil gro opp og sørge for et våtmarksbelte mot vannet.

Muligens blir det nødvendig med noe innplantning av stedege planter for å fremskynde prosessen. Siden 1960 er ca. 75 % av våtmarkene syd for Smedbergbekken erodert bort. Ny turveitrasé litt lenger inn fra vannet skaper mulighet for kommende generasjoner til å oppleve et Østensjøvann i bedre stand enn i dag. Sjeldne vannfuglarer vil få et pusterom på grunn av større avstand til hunder, syklistene og joggere.

Den nye «kikkebua» gir publikum førsteklasses utsikt over vannet. Etter åpningen 12. oktober overtar Bymiljøetaten ansvaret for driften av det nye anlegget. Nå må kommunen ta utfordringen og komme i gang med omleggingen av veien.

UTVELGELSE AV SKJØTSELSTILTAK

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA), Miljøvernnavdelingen, har forvaltningsansvaret for Østensjøvannet naturreservat noe som betinger at FMOA må følge med i reservatets tilstand og foreslå tiltak for å opprettholde de verdiene som det er forutsatt skal vernes. Dugnadsgjengen til Østensjøvannets Venner (ØVV) utfører noen av disse tiltakene, og Bymiljøetaten gjennomfører andre oppgaver. De to siste sesongene har ØVV samarbeidet tett med Statens Naturoppsyn (SNO) for å gjennomføre tiltakene Fylkesmannen har bedt om. SNO disponerer en del maskiner som gjør gjennomføring av tiltak raskere og lettere.

Mesteparten av reservatet grenser til Østensjøområdet miljøpark, som for det meste er Oslo kommunes eiendom. Derfor er det et nært samspill mellom FMOA og Oslo kommune som for det meste er representert av Bymiljøetaten, men også Vann- og avløpsetaten i rent vannrelaterte spørsmål.

Dugnadsgjengen til ØVV og de skolene som har adoptert deler av vannet må ha godkjente oppgaver. For å gjennomgå høstens og vinterens tiltak ble det arrangert en befaring 11. oktober til utvalgte steder rundt vannet der det er behov for skjøtsel. Her ble det pekt ut hvor man skulle etablere prosjekter, når disse burde gjennomføres og hvilke naturfaglige råd som burde innhentes.

På vestsiden av Østensjøvannet redegjøres det for hvilke skjøtelsesplaner som anbefales satt i verk til vinteren når isen har lagt seg. Befaringsdeltakere 11. oktober fra venstre: Pernille Botzet og Jon Markussen fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernnavdelingen, Finn Arnt Gulbrandsen, Amund Kveim og Lise Johansen fra Østensjøvannets Venner og Anne Cecilie Oterkjær fra Bymiljøetaten. Live Danielsen fra Statens Naturoppsyn var ikke til stede da bildet ble tatt.

Like ved Lilleskogen på vestsiden av Østensjøvannet finner vi dette vakre høstmotivet, godt synlig fra turveien. Høye bjerker har vokst opp på øyene. Men når vannstanden varierer for hyppig eroderes bredden. Trærne har et rotsystem som hvis de velter drar med seg jordmasser og bryter øyene ytterligere ned. Vi har flere eksempler på slike hendelser rundt vannet. Derfor må det vurderes skjøtsel, dvs. at noen trær bør tas ut før trærne faller av egen tyngde.

MITT ØSTENSJØVANN

Under Maren A. Esmarks ledelse har seksjonen hennes hos Fylkesmannens miljøvernnavdeling satset på Østensjøvannet naturreservat. Fugleobservasjonsskjulet er blant de tiltak hun har jobbet med. Foto: Leif-Dan Birkemoe.

MAREN A. ESMARK: «ØSTENSJØVANNET ER HELSE PÅ GRØNN RESEPT»

AV FINN ARNT GULBRANDSEN

- Hva? Ringer du en skarve miljøverner som driver med fisk?
- Resten av verden må settes i relieff. - Jeg har nettopp fått «Norsk natur - farvel!». Jeg kjenner en av redaktørene, Sigmund Hågvar. Han var læreren min på landbrukshøyskolen. På en måte har jeg ham å skylde på for at det har gått som det har gått med meg.

Sitatet er fra "På nattbordet" i Dagens næringsliv. Maren ble intervjuet i avisen mens hun ledet naturvernnavdelingen i WWF, Norge. Sigmund Hågvar, medlem i ØVV, bringer oss rett til Østensjøvannet der vi treffer Maren Esmark under åpningen av fugleskjulet.

MITT ØSTENSJØVANN

Innledningen forteller om en humørfylt jente, kjapp i replikken og tankegangen, alltid med et smil på lur, rett på sak og effektiv. Vi i ØVV har lært Maren å kjenne som en seriøs person som får ting til å skje.

Hvordan kom vi i kontakt med henne?

Selvsagt hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus der hun var seksjonssjef i miljøvernavdelingen. Der havnet hun etter cand. mag. utdannelse i ressursøkonomi fra Landbrukshøgskolen på Ås og mastergrad i miljøforvaltning fra University of Sterling i Skottland. Deretter WWF der temaene blant annet var havforvaltning, nordområdene og miljøsertifisering.

Forbindelsene til Østensjøvannet er flere. Som en av høvdingene på Østensjø gård, Halvor Tvetter, kommer hun fra Semsvannet i Asker. Etter avlagt eksamen på Ås bosatte hun seg på Holmlia der nære venner brakte henne til Østensjøvannet.

Veldig tett inn på fuglene

- Hit elsker jeg å ha med ungene, forteller hun. Her er det fugleliv med arter langt ut over vanlige parkfugler. Sothøne og den morsomme toppanda skaper stor begeistring hos barna. Gangbrua i sør er storartet. Her kommer man veldig tett inn på fuglene. Turveien rundt vannet er en passende spasertur sammen med barna på 3 og 7 år. Jeg skjønnte at Østensjøvannet var spesielt, men først da jeg begynte hos Fylkesmannen forstod jeg hvilke naturverdier og det store biologiske mangfoldet vi finner i og omkring vannet. I dialogen med blant annet Statens naturoppsyn, har jeg formidlet hvor viktig Østensjøvannet er – og ikke minst hvor avgjørende det er å ha en organisasjon som Østensjøvannets Venner. Dere tar vare på området og sier ifra til forvaltningen om alt som måtte dukke opp. Foreningens tilstedeværelse er gull verdt, mener Maren.

Hva betyr det for byen å ha et slikt område i byggesonen?

Bruker nærområdene

- Undersøkelser viser at de fleste bruker nærområdene mest. Østensjøvannet er en perle midt i mellom store drabantbyer og er lett tilgjengelig. Sigmund Hågvar viser i boka si at enda større deler av arealene rundt vannet burde ha blitt bevart. I dag er det en helt annen bevissthet om å ta vare på slike områder. De betyr enormt helsemessig, mennesket har et biologisk behov for å være ute i naturen. Østensjøvannet og liknende nærområder er helse på grønn resept!

Den bynære beliggenheten gjør at skoler og utdanningsinstitusjoner benytter miljøparken og naturreservatet i undervisningen. Elevene får naturen fra orkesterplass og flere tar videreutdanning innen biologi og beslektede fag. Alt dette gjør Østensjøvannet uhyre viktig.

Østensjøområdet miljøpark ligger utsatt til med tusener av besøkende hver måned. Synspunkter om hvordan man skal formidle det ansvaret alle har overfor naturen?

Overordnet ansvar

Fylkesmannen og Bymiljøetaten har et overordnet ansvar for å gi denne formidlingen. Det handler om å overholde båndtvangen året rundt. Vi må oppdra barna til å ta hensyn til fuglelivet, rose god adferd og si ifra hvis noen skremmer fuglene. Verdien i naturen må formidles slik at folk forstår at opplevelsene ikke er en selvfølge. Positiv formidling vil bidra til at folk blir glad i naturen generelt. Ta toppdykker og sivhøne, de er ikke vanlige rundt omkring i Norge. Artene er rødlistet. Tenk det, og så har vi dem i Østensjøvannet, midt i byens byggesone!

Det store biologiske mangfoldet i miljøparken, må formidles. Det er flott at man nå har laget en ny informasjonsplakat og at det kommer mer informasjon etter hvert. Fugleplakat er underveis. Kanskje det også kan lages egne plakater om insekter og planter? På den måten kan nysgjerrigheten stimuleres når man går tur.

Du har nylig blitt generalsekretær i Naturvernforbundet. Hvordan liker du den jobben?

Frivilligheten på det beste

Jobben er utfordrende og meget interessant. Jeg treffer naturengasjerte mennesker hver eneste dag. De besøker skolene, gjør en jobb i planprosesser rundt om i kommuner og fylker. De bidrar til å få folk til å forstå at vi er helt avhengige av naturen. Det er frivilligheten på det beste. Gjennom Naturvernforbundet kommer jeg i kontakt med folk som driver aktivt naturvern i hele landet. Leseren oppfordres med dette om å melde seg inn i Naturvernforbundet, avslutter Maren Esmark.

Ildsjerer i forvaltningen

Under Maren A. Esmarks ledelse har seksjonen hennes hos Fylkesmannens miljøvernavdeling satset på Østensjøvannet naturreservat. Observasjonsskjulet, beiteprosjektet på Bekkasimyra, fellesdugnad mellom Fylkesmannens miljøvernavdeling og dugnadsjengen til ØVV på Bogerudmyra øst og start på arbeid av ny hovedplakat ved vannet m.m. nevnes blant tiltak som kom i gang mens hun jobbet hos Fylkesmannen. Maren ønsker også å nevne at det er flere ildsjeler i forvaltningen som skal ha æren for at mye er gjort, blant annet Pernille Botzet og Jon Markussen hos Fylkesmannen og Live Danielsen i Statens naturoppsyn.

ØVV ønsker deg lykke til med arbeidet som generalsekretær i Naturvernforbundet!

Gå inn på naturvernforbundet.no - støtt arbeidet – og meld deg gjerne inn!

Bogerud gård lå på det flate området vest for Stallerudåsen før dalsenkningen ned mot Bogerudmyra. Siste rest av gårdsdrift opphørte i 1962. Driftsbygningene ble revet, men våningshuset står fortsatt, fra 1964 barnehage. Bildet er tatt i 1953. Foto: Widerøe flyveselskap/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde ID B20060221.

BOGERUD GÅRD GJENNOM TIDENE

Bogerud gård har gitt navn til Bogerudmyra som er en del av Østensjøvannet naturreservat. Tidligere ble det her dyrket gress som ble slått og brukt som fôr til dyra på gården. Myra har gjennom lang tid vært drenert. Fortsatt kan man se merker etter grøfter. Gårdsdriften har slik sett satt dype spor, selv om det også har vært andre eiendommer i området som har driftet deler av myra. Nedenfor er det gitt en kort oversikt over Bogerud gård gjennom tidene.

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

Hospitalgård

Bogerud gård ble trolig ryddet tidlig i høymiddelalderen (1050-1350). Tidlig på 1300-tallet var Bogerud blitt en gård med god dyringsjord og rådde over et ganske stort areal. Helt mot slutten av høymiddelalderen kom gården under Laurentiushospitalet som var en kirkelig institusjon. Ved reformasjonen ble det store endringer i eiendomsforholdet. Laurentiushospitalet ble avviklet og jordegodset til Bogerud overført til Oslo Hospital som ble opprettet i 1538, der det tidligere hadde ligget et fransiskanerkloster. Etter svartedauden ble Bogerud liggende øde, men ble gjenryddet på 1600-tallet. Det var leilendinger som drev gården og betalte landskyld til hospitalet. I 1736 ble jorden forpaktet bort. Midt på 1700-tallet ble eiendommen delt. Nordre Bogerud ble solgt i 1840 og i 1892 lagt til Bøler gård. Våningshuset ble flyttet dit som drengestue, i dag Bølerveien 22.

Søndre Bogerud ble solgt i 1831. Ved salget av de to gårdene skulle en tredjedel av kjøpesummen ikke innbetales, men betraktes som lån som det skulle svares en årlig kornrente av pluss noe landskyld til Oslo Hospital. Hver av gårdene måtte derfor årlig ut med omkring fire tønner korn.

Eier- og forpakterfamiliene

Fra 1831 til 1882 var det to eierfamilier på Søndre Bogerud. Den første familien holdt det gående i 46 år, men den siste i kun fem år til 1882 da brødrene Svend og Theodor Larsen Opsahl kjøpte gården. Denne familien eide Bogerud helt til kommunen overtok i 1946. Fra 1942 ble gården forpaktet bort til Odd Skeie fra Lille Langerud, en kontrakt som ble forlenget da kommunen overtok. Familien Skeie flyttet fra gården våren 1963. Den siste rest av gårdsdrift opphørte i 1962. Fra 1964 ble våningshuset, Bogerudveien 102, benyttet som barnehage. Det gamle våningshuset ble revet tidlig på 1920-tallet etterfulgt av huset vi ser i dag.

Bogerud-navnet

Navnet Bogerud kommer sannsynligvis av mannsnavnet Baugi. Etter det skulle Bogerud bety Baugis rydning. I 1603 dukker Håkon Bogerud fram fra kildene. Det kan være han som gjenryddet gården. Senere brukte også andre med tilknytning til gården navnet Bogerud som familienavn. Da Svend og Theodor Larsen Opsahl fra Oppsal gård kjøpte Bogerud gård var det innledningen til gårdens siste driftsfase. Svend overtok Oppsal gård seks år etter kjøpet av Bogerud, men broren Theodor ble først utløst i 1914.

Han giftet seg i 1886 med enken Marie f. Jensdatter Stefferud på Vestre Leirskallen. Hun kom fra Stefferud i Feiring. I sitt ekteskap med Erik A. Ruud (1828-1884) fikk de fem barn. Da de flyttet fra Leirskallen til Bogerud fulgte søsteren Evine også med. Hun ble på Bogerud nesten hele livet. Året etter fikk det nygifte paret datteren Dagny. Dermed var det ni personer i husholdningen på Bogerud.

Den 16. september 1902 kom en femårs gutt til Bogerud for å være hos sin tante og onkel en kort periode. Hans mor Anne Stefferud skulle ha en liten og var blitt syk. Både mor og barn døde noen dager etter. Peder Johansen, som gutten het, fikk bli på gården som pleiesønn. Hans søsken ble spredt, hele seks emigrerte til Amerika. Det er etterslekten til Peder, som tok navnet Per, som i dag bærer gårdsnavnet Bogerud videre som familienavn. Fra begynnelsen av 1960-tallet har vel Bogerud først og fremst blitt et kjent boligstrøk i Oslo.

Per-Johan B. Bogerud forteller i artikkelen «*En allsidig sokneprest med oppvekstår på Bogerud Gård*» på side 13 om sin far Per Bogerud. Se også Østensjø lokalhistoriske bilder. Finn lenke på www.ostensjovannet.no og søk på Bogerud.

Bogerud gård nederst til venstre. Boligblokker, rekkehus og veier dominerer det som før var åkerland. Bildet er tatt i 2004. Foto: Knut Sørby/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde ID B20100052.

Kilder: Sør i Aker, Søndre Aker Historielag, årbok 1987. Henning Sollied, Akergårder, Oslo 1947. Kapitlet «Våre gamle gårder og plasser» av Amund Kveim i boka Bøler er stedet, Bydel Bøler 2000. Østensjø lokalhistoriske bilder, med bilder fra Bogerud gård kommentert etter samtaler med Bjørn og Per-Johan B. Bogerud i desember 2011.

BYDELSDAGEN 2012

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

Østensjøvannets Venner deltok på *Bydelsdagen 2012*, søndag 3. juni. Rundt vannet var det flere stands, bl.a. Østensjø kunstforening og Østensjø husflidslag stilte tradisjonsrikt opp. Hestridning med Dreki og Kolgrimur ga stor oppslutning fra de yngste. Dagen var imidlertid preget av kjølig og tidvis vått vær med regn og haglbyger. Østensjøvannets Venner fant det fornuftig å flytte standen under Østensjøbroen.

Dammusling ble fanget i Østensjøvannet og plassert i et akvarium sammen med forskjellige bunndyr. Noen var spesielt interesserte og fikk Paul Fekjær til plukke opp muslingen slik at et bilde kunne tas. Foto: Leif-Dan Birkemoe.

Bogerud gård malt i 1927 av R. Johnsen. Maleriet er tilknyttet eierfamilien. Det nye hovedhuset er nettopp ferdigbygget etter at det gamle ble revet. Foto: Per-Johan Bogerud 2012.

EN ALLSIDIG SOKNEPREST MED OPPVEKSTÅR PÅ BOGERUD GÅRD

Per Bogerud med dype spor etter seg i fire menigheter - Søndager helligholdt som festdager på familiegården.

«Tider skal komme, tider skal henrulle, slekt skal følge slekters gang». Disse strofene fra den vakre julesalmen «Deilig er jorden» rinner skribenten i hu ved inngangen til denne beretningen om «Liv og levnet på Bogerud gård i gamle dager», med utgangspunkt nettopp i julen. For å kunne formidle stemningen den gang da, må vi helt tilbake til 1897, det året da artikkelens «hovedperson», Per Bogerud, ble født. Frem til september 1902 bodde han sammen med sine foreldre, 5 søstre og 4 brødre i en bygård i Oslo sentrum. Da hans mor hadde født sin 10. baby, døde barnet i løpet av ett døgn, og som følge av inntrådte komplikasjoner, døde også Pers mor etter kort tid. Unggutten Per ble tatt hånd om av sin onkel Theodor og tante Marie Opsahl, som begge driftet Bogerud gård på den tiden.

AV PER-JOHAN B. BOGERUD

«Apostlenes hester» datidens fremkomstmiddel

For en 5-åring var det den gangen spennende å flytte fra «byen» opp til Bogerud gård, som lå langt utenfor allfarvei! For den unge Per fortonet Bogerud gård seg som et gods! En så stor gård fantes jo ikke nede i byen! Å ta seg frem til og fra sentrum, skjedde enten til fots eller med hest og kjerre. Avstandene virket derfor veldig store. Endatil avstanden fra Bogerud gård bort til

Abildsø skole var som en hel reise! Per Bogerud mintes ofte de strabasjose «reisene» han måtte foreta over sumpig mark på tidlige, mørke morgenstunder for å nå frem til skolen innen skoleklokken ringte inn! Særlig strevsom var fremkommeligheten i halvmeter våt snø. Gummistøvler var ikke vanlige den gangen, for ikke å nevne regndress eller annet tilpasset uværsbekledning. Vel fremme på skolen i regnvær, hadde han ikke annet valg enn

å la kroppen være tørkestativ! Det var bare slik «i de dager» for noen hver! Helt trygg var skoleveien hans heller ikke. Det verserte rykter om at huldre og «skumle karer» kunne være på ferde i dette strøket, og mang en gang gikk Pers hjerteslag «i hundre»!

O, jul med din glede!

Per hadde tre tanter, Evine, Kristine og Karen Stefferud. Evine gikk til hånde på familiegården, mens Kristine og Karen drev en fisk- og viltforretning i Grønnegaten bak Slottet. Pers halvbror Ragnvald Rud, og Pers eldre bror, Jacob Stefferud, hadde en del julaftener «fast jobb» med å hjelpe «tantene» sine å levere «fisk & vilt» rundt om i byen. Historien sier intet om at Per var delaktig, men den sier noe om hva som ble gjort for å kunne feire en god jul rundt om «i de tusen hjem». De to «distributørene» hadde det hustrig og slitsomt med vareleveringene. Fisken måtte de selv avlive og sløye utendørs i et fiskemottak på Skarpsno. Det ble langt på kveld før de hadde nådd rundt med delikatessene til «tantenes» mange kunder, blant disse var også Det Kongelige Slott! Transporten foregikk med hest og kjerre. Hesten «Blakka», med hjemstavn på Bogerud gård, utgjorde trekraften.

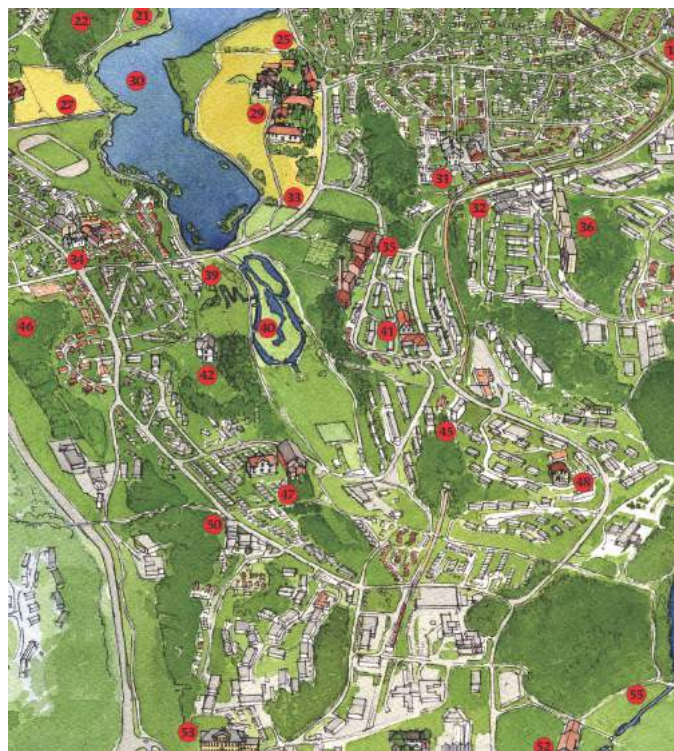
Dypfrysere fantes jo ikke på begynnelsen av 1900-tallet, og det var litt av en prosess å sikre «fisk & vilt» mot å råtne. «Tantene» hadde ordnet seg med fire sett tønner, hvor de la varene oppi og sikret dem med lagvis is og salt på toppen. Alle ferskvarer kunne fryses ned på denne måten gjennom hele vinteren.

Da arbeidsdagen var slutt, var tiden inne for å «ta seg et julebad» og skifte til penklær i leiligheten til «tantene». Da var det om å gjøre, raskest mulig, å komme seg opp til Bogerud gård, der Marie og Theodor Opsahl ventet med julekveldens middag. Den gang som nå bestod den av ribbe, medisterkaker, pølser, surkål og andre delikatesser som hørte julen til.

Julen på Bogerud gård bar preg av fest og glede, med juletreet som «midtpunkt». Den yngre delen av familien pyntet juletreet med dekorasjoner laget av farget papir, glitterlenker, kurver som ble fylt med nøtter, frukt, rosiner, svsker m. m. Elektrisk

Bildet er tatt rett øst for Bogerud gård mot Stallerudåsen tidlig på 1920-tallet. General Ruges vei og T-banen med Bogerud T-banestasjon krysser jordene i dag og høyblokkene til OBOS på ni etasjer stenger for utsyn mot Stallerudåsen. Per Bogerud til høyre i sine studiedager. Hans pleiemor (søster av hans mor) Marie Opsahl, f. Jensdatter Stefferud (1851-1924) ved hans side. Foto: Bogerudfamilien/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde-ID B20100308.

På Østensjø kulturkart er Bogerud gård markert med nr. 41 og Bogerudmyra med nr. 40. Østensjøvannet i nord. Utsnitt av Østensjø kulturkart 2007.

belysning eksisterte ikke; i stedet ble levende lys benyttet. En bønne med vann ble plassert i nærheten av juletreet i tilfelle det skulle bli antent av noen av stearinlysene.

En av de etterfølgende juledagene inviterte Marie og Theodor Opsahl familie og venner til juleselskap, som også «tantene» nede i «by'n» deltok i. Det var livlig gang rundt juletreet, julesanger ble sunget og i det hele bar julefeiringen på Bogerud gård preg av «fryd og gammen» i «storfamilien»!

Dram til julemiddagen

Ifølge en beretning skrevet i 1967 av Pers bror, Jacob Stefferud, som emigrerte til USA i 1913, fremgår det at også servering av

4. Brødrene Ragnvald Ruud (1880-1955) og Andreas Ruud (1873-1959) i hagen på Bogerud gård. Brødrene var sønner av Marie f. Stefferud (1851-1924) som i første ekteskap var gift med Erik A. Ruud (1828-1884). Marie Stefferud ble gift for annen gang med Theodor Larsen Opsahl (1856-1931). Ragnvald og Andreas Ruud drev Bogerud gård inntil den ble forpaktet bort i 1942 til Odd Skeie fra Lille Langerud. Foto: Bogerudfamilien/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde-ID B20100307.

dram hørte med; til og med guttene og jentene fikk smake en dram eller to! Bonden sjøl, Theodor, gikk heller ikke av veien for et glass dram. Det var julepresanger til alle og julemat var det rikelig av. Gårdens matmor, Marie, hadde for vane å trekke ut på kjøkkenet, også etter en god julemiddag, for å røyke pipe! - *Stemningen ble etter hvert god ut over natten*, beretter Pers bror!

Julebukk

Da feiringen av julekvelden på Bogerud gård vanligvis startet sent på julekvelden i påvente av at «byslektningene» skulle innfinne seg, ble det langt mot natt før feiringen av julekvelden var omme. En av «tantene», Evine, var allikevel tidlig på'n 1. juledag for å servere kaker, kaffe og en dram på sengekanten til alle som ville ha. Det var skikk og bruk at bordet i spisestuen hele 1. juledag stod dekket med kjøttpålegg, fisk, ost og annet velsmakende til å ha på brødsnivene. Pers bror nevner i den samme beretningen at «vi spiste og sov det meste av 1. juledag!» Mot kvelden var det tid for «å gå julebukk» i nabolaget! Det var en svært kald fornøyelse, men julebukkene ble alltid ønsket velkommen «innenfor» og fikk varmen i seg igjen under hvert besøk de avla hos naboer og bekjente.

Glade dager i hjem og på skole

Per var alltid en gladgutt, som om han hadde stått modell i Bjørnstjerne Bjørnsons fortelling «En glad gutt».

I en artikkel i Abildsø skoles 100-års jubileumsbok (1859-1959) – *Historien om en skole gjennom 100 år* – ser han med glede tilbake på sin «debut» på Abildsø skole: - «Den 1.mai 1904 ble en av de store og minnerike dager i mitt liv. Da kom endelig den dag jeg hadde sett hen til med lengsel: Jeg skulle begynne på skolen»!

Stor var også hans forventning da han noen dager før skolestart skulle på bytur sammen med sin kusine og pleiesøster, Dagny Opsahl, for å gjøre innkjøp av utstyr i anledning sitt første skoleår, som han betegnet som en stor begivenhet. På Pers huskeliste stod blant annet støvler til en pris av kr. 2,75! Fottøyet, for ham det første i sitt slag, var gull verdt!

Vinterveden på Bogerud gård. I 1896 ble det meste av gårdsskogen solgt til Thomas Heftye, men de beholdt en teig på 28 mål til hogst av ved, staur, gjerdevirke m.m. Lenge var det Per Bogerud (bildet) som var den som kappet, kløyvde og stablet veden. Det ble vanligvis utført i juni. Veden ble sortert i småved, mellomved og vedkubber. Foto: Bogerudfamilien/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde-ID B20100311.

Evine Stefferud bodde på Bogerud gård mesteparten av sitt liv, mens søsteren Kristine drev butikk i Hegdehaugsveien 27, K.F. Stefferud Fisk og Vilt. Evine og Kristine var søstre til Anne f. Jensdatter Stefferud, som døde i 1902, mor til Per Bogerud. Foto: Bogerudfamilien/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde-ID B20110008.

«Frøken Ingeborg Ask» livsvarig venn!

Det er simpelthen rørende å lese om Pers ualminnelig våkne nærvær i «læretiden» på Abildsø skole. I jubileumsartikkelen hedrer han skolens lærere med «toppkarakterer». Omsatt i dagens språkdrakt ville vi vel ha tildelt de samme lærerne utelukkende «seksere»!? Per vant sine lærere; særlig var han ekstra begeistret for «Frøken Ingeborg Ask» - og hun for ham! De brevvekslet i

Ved husveggen på Bogerud gård. Fra venstre Per Bogerud (1897-1973), Andreas Ruud (1873-1959) og Jacob Stefferud (1889-1968), eldste bror av Per Bogerud. Seks av Per Bogeruds søsken emigrerte til Amerika. Jacob ble hedret som Ridder av St. Olavs orden for sitt arbeid med å samle inn tøy under krigen og for å ledsage kronprinsparet i Amerika i 1937. Jacob ble også direktør i Den Norske Amerikalnjen. Foto: Bogerudfamilien/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde-ID B20110007.

Hovedbygningen til Bogerud gård fra vestsiden. Foto: Leif-Dan Birkemoe oktober 2012.

mange år, helt til hun døde i 1958, noen dager før sin 80-års dag. Så sterkt var båndet mellom dem blitt knyttet, at hennes trofaste elev, Per Bogerud, som forut for hennes død, hadde virket som prest i mange år, forrettet ved «Frøken Ingeborg Asks» bisettelse i 1958:

- «Underlig var det for meg å forrette ved hennes bisettelse i krematoriet og der møte gamle venner», skriver han følsomt i jubileumsboken for Abildsø skole i 1959.

Drømmen om å bli prest oppfylt

Det var også noe underlig ved presten Per Bogerud: Han evnet å være glad med de glade og å trøste de sørgende. Helt fra han var

Per Bogerud (1897-1973). Foto: Bogerudfamilien.

6 år, var han fast bestemt på at det var prest han ville bli! Dette «kallet» levde og åndet han for gjennom et langt liv. Hans tante Evine var hans ledestjerne og «åndelige mentor!» Selv «vedlikeholdt» Per sin tro i en for ham liten «friluftskatedral» i en fjellskråning bakom Bogerud gård. Hans naturformede «gudshus» er for lengst sprengt bort som følge av utbyggingen på boligfeltene.

Minner med uimotståelig makt

Per Bogeruds artikkel i Abildsø skoles 100-års jubileumsbok er på mange måter et produkt av «smittende følelser». De gir sterke inntrykk av hans eldre og nyere opplevelser fra vårt distrikt, som sakte, men sikkert er blitt endevendt til nært det ugjenkjennelige i det 20. århundre. De radikale utbyggingene på Bogerudområdet til tross, frydet Per Bogerud sammen med alle «nybyggerne», som hadde kunnet flytte inn i koselige leiligheter i boligblokker og rekkehus.

Til slutt i sin hilsen gir Per Bogerud noen synspunkter på utviklingen slik den har vært etter at han flyttet fra sitt barndomshjem på Bogerud. Han skriver i Abildsø skoles jubileumsbok i 1959: - *Riktignok savner jeg så mye av den ytre ramme fra gamle dager: skoledammen med det store gjerdet er borte. Like ens lekeplassen foran den nye skolen. Trærne har stått inntil ganske nylig. Nå er de også borte. Alle de gamle beboerne rundt om på gårdene er gått bort. Alt er så nytt og fremmed, men minnet drar med sin uimotståelige makt!*

Friluftskapell

Gode minner dukket frem da Per Bogerud skrev sin hilsen til Abildsø skoles jubileumsbok i 1959: - *«Fra min gamle skole går gjerne veien over til barndomshjemmet, gården Bogerud, med den herlige utsikten over bygden mot Holmenkollen, ja, helt til Sollihøgda. For meg ender gjerne veien oppe i mitt lille friluftskapell: Min første kirke, hvor jeg lekte det jeg siden er blitt. Den store mosegrodde alterstenen med den innhugde kneleskammelen står der fremdeles (1959). Den gamle nypebusken luter seg gammel og mett av dage over min gamle altersten. «Tårnet» - den bortimot 10 meter høye brisken - er borte».* Per Bogerud la aldri skjul på at her hadde han mange «gode samtaler» med sin Gud. Det var nettopp «slike samtaler» som var grunnmuren i all hans prestegjerning, som han var så inderlig trofast knyttet til.

Blomsterelsker

I sin ungdom utviklet Per Bogerud en kjærighet til blomster. Mange var de rundene han la ut på nede på Bogerudmyra for å sanke planter til det som etter hvert vokste til et herbarium bestående av ca. 600, pent pressede, planter. Alle plantene ble merket med norske og latinske navn, angivelse av «familie», «klasse» og «orden», i tillegg til funndato og funnsted. Dette herbariet fulgte ham livet igjennom.

Da anledningen bød seg, var det ofte at sokneprest Per Bogerud, i sin menighet på Dypvåg på Sørlandet og i Modum, før gudstjenesten var ute på prestegårdsjordet og plukket markblomster, som han danderte til en vakker bukett for å sette denne på alteret. Han betraktet blomster som del av Guds store skaperverk! Han tok sin Gud med i «alt» - dog uten spor av å være påtrengende!

Menneskekjærlig omsorg en fellesnevner

Det er mange menighetslemmer som opp igjennom årene har kunnet glede seg over sokneprest Per Bogeruds menneskekjærlige omsorg. Denne omsorgen fordelte han raust blant dem - først i Alta menighet i Finnmark (1927-33), i menighetene på Dypvåg og i Flosta på Sørlandet (1933-50), som sjømannsprest i Rotterdam (1949) og i Modum/Vikersund (1950-64).

Til slutt i sin jubileumsartikkel omtaler han Abildsø skole med følgende overstrømmende rausket:

- *«Barndomsdrømmen som senere ble virkelighet i mine menigheter, fikk sin næring av den solide kristendomsopplæringen som jeg fikk på Abildsø skole, og som ble holdt levende der hjemme på gården i mitt lille friluftskapell! -*

Sirkelen sluttet i gjensynsglede

Da anledningen bød seg, besøkte Per Bogerud gjerne sitt barndomshjem: Senest da han 8. september 1966 var invitert av lederen på Bogerud Daghjem til å kåsere om og vise lysbilder fra «Bogerud gård i gamle dager». Mange beboere i nærområdet strømmet til daghjemmet denne kvelden. De lyttet oppmerksomt til sokneprestens interessante og humørfylte tilbakeblikk på hans oppvekstår på Bogerud. Per Bogerud var kjent for sitt glade sinn, som han også ga til kjenne under kåseriet for beboere i Bogerudområdet. Han hadde sans for gode historier og var selv også en skøyeraktig forteller, noe tilhørerne med rungende latter kvitterte for da han fortalte om dagliglivet på Bogerud gård i barne- og ungdomsårene.

Søndag en festdag!

Det gjorde inntrykk på tilhørerne da Per Bogerud under sitt kåseri på Bogerud Daghjem mintes spesielt hvordan livet artet seg når søndagen senket seg over Bogerud gård: - *«Vi pyntet oss alltid med helgeklær, noe mange ikke bryr seg særlig om i våre dager. I mitt barndomshjem gjorde vi søndagen til en fest. Spisebordet ble trukket ut i hele sin lengde og min pleiemor la pen duk på bordet. Sølvtoy og pent servise hørte også med. Vi hadde søndagsfred i motsetning til i dag. Vi frydet oss alle over søndagsstillheten: Fuglene sang og nede på jordet beitet kuene fredelig omkring og hestene knegget. Det var en fredelig stemning i og omkring mitt barndomshjem på søndagene «i de dager», avsluttet Per Bogerud sin levende skildring om «liv og levnet» på Bogerud gård i gamle dager».*

En trofast Herrens tjener

Sokneprest Per Bogerud forble i alle sine år en trofast tjener i Herrens vingård. Han lot aldri anledningen gå fra seg til å nedbe velsignelsen, det være seg over en enslig sjel eller i små forsamlinger, som f. eks. på Bogerud Daghjem hin kveld. Eller da han stod overfor menigheten i kirkene som han betjente og de mangfoldige gangene bedehusplakater kunngjorde at «Sogneprest Per Bogerud holder andakt» eller «Sokneprest Per Bogerud holder festtalen» osv. Heller ikke personlig slapp han noen gang taket på sin Gud. Det var alltid en sentral del av hans gudstro «å legge en sak i Guds hender». Så er det da også hans sterke gudsførhold og hans ualminnelige hjertevarme han blir husket spesielt for! -

Etterskrift: Per Bogerud var i hele sin prestegjering spesielt opptatt av ungdomsarbeide, og i 1947 innledet han, som første prest her til lands, sommerleir for sine konfirmanter. Dette initiativet videreførte han gjennom en årrekke. Per Bogerud og hans hustru, Ingrid, tilbrakte sine pensjonistår på Nøtterøy, der han i en del år virket som vikarprest, samtidig som han på landsbasis og under flere studiereiser utenlands, var sterkt engasjert i sjelesørgisk virksomhet for og blant hørselssvekkete. Han ble i januar 1972 tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull for sitt utrettelige ungdomsarbeide og helhjertete engasjement blant hørselssvekkete. Per Bogerud gikk bort 30.12.1973, 76 ½ år, og hans hustru døde 26.10.1979, 82 år. Begge er begravet på Nøtterøy kirkegård.

Ballblom (Trollius europaeus) funnet 25. mai 1913 på Bogerud, Østre Aker. Fra herbariet til Per Bogerud som omfattet mer enn 600 forskjellige planter. Foto: Leif-Dan Birkemoe 2012.

Bogerud Daghjem (nå Bogerud Gård barnehage, Bogerudveien 102) som startet i 1964, har tatt frem gårdens badestamp som lenge sto på loftet. Foto: Leif-Dan Birkemoe 2002.

Den lille dammen rett nord for Østensjøvannet blir kalt Vadedammen. Foto: Audun Brekke Skrindo.

SMÅTING FRA NATUREN

AV AUDUN BREKKE SKRINDO

Havørn - ny art

26. august var Bjørn Jacobsen på tur ved Østensjøvannet. Det skulle vise seg å bli en bra dag sett med ornitologiske øyne. I løpet av turen rundt vannet treffer han på en person som gjør ham oppmerksom på en stor overflyvende fugl. Overraskelsen er stor da han ser at det er en havørn. Dette er en art som ikke er rapportert fra Østensjøvannet tidligere. Heldigvis har han kameraet med og rekker akkurat å knipse noen bilder. Havørnen gjorde bare en overflyvning og forsvant raskt.

Havørn blir nå oftere sett i Oslo-regionen fordi ett eller flere par har etablert seg i Oslofjorden. Det er fullt mulig at dette er en ungfugl fra siste års hekkinger. Men det kan vel så gjerne være en ungfugl fra øst som har passert Nordre Øyeren og tatt seg en tur vestover.

Havørn - dette er en art som ikke er rapportert fra Østensjøvannet tidligere. Observasjonen ble gjort 26. august av Bjørn Jacobsen som også rakk å ta dette bildet.

Spennende arter på flaggermusnatten

Hvert år arrangeres flaggermusnatt i Europa. Østensjøvannet er et naturlig sted å lete etter artene. Over hele landet blir turer arrangert, der folk får mulighet til å få mer kunnskap om denne litt ukjente og myteomspunne artsgruppen. På årets arrangement ved Østensjøvannet ble det observert flere spesialiteter. Artene

som ble observert denne kvelden var først og fremst nordflaggermus, som er en av de aller vanligste. I tillegg kom storflaggermus, hvor Østensjøvannet har en vesentlig del av den kjente norske utbredelsen. Vannflaggermus kommer fram når det begynte å skumre. Da gjelder det å ha øynene med seg, siden krabaten suser fram og tilbake over vannflaten i stor fart. Dvergflaggermus ble også observert.

Døde fisker

Som mange av dere vet så er ornitologer og dyrevenner flinke til å si ifra hva de observerer ved vannet. Hver og en av dere kan finne hva som er registrert på nfoa.no der fuglene er ført opp. På samme måte er artsobservasjoner.no et registreringssted for både pattedyr, blomster og mye mer. Men en liten gruppe av Østensjøvannets Venner er også flinke til å si ifra om hva de finner av fisk. Vinterstid er tallene preget av hva fiskere får opp av isen. Men sommerstid er det dessverre døde fisker som flyter i nordenden og legger seg inntil land der, som utgjør mesteparten av datamaterialet. De artene som vi finner igjen er mort og karuss. Abbor og gjedde er lavere registrert blant disse selvdøde fiskene. Enten blir de spist fortere opp av de andre, eller så er det ikke så stor dødelighet på de to artene.

Vadedammen som gror igjen

Den lille dammen i nordenden av Østensjøvannet blir kalt Vadedammen. Den er opprettet tidlig på nittitallet. Halve dammen ble restaurert i 2007. Etter restaureringen innså man nødvendigheten av å skjøtte dammen. Takrørskogen vokser fort i en grunn dam på

denne størrelsen. Nå har undertegnede kuttet takrørskogen i alle somre siden restaureringen. Likevel gror dammen igjen. Bunnprofilen ble bestemt å være grunn et stykke ut i vannet. Dette er nødvendig fordi vadefugler, rikser og til dels ender trenger grunnbeiteområder. I tillegg er det regler for utforming som sikrer at barn ikke kan ramle rett ut på dypt vann. Arbeidsgruppa som utfører arbeidet ved vannet har så mange oppgaver at det er vanskelig å innlemme trimming av Vadedammen. I løpet av vinteren 2012/2013 skal vi utrede hvilke muligheter vi har for å vinne fram overfor gjengroingen.

Dersom du selv har lyst til å bidra: ta kontakt med foreningen på post@ostensjovannet.no.

Ny rapport om amfibier

Østensjøvannets Venner har i flere år vært årvåkne for å høre om observasjoner fra vannets venner, fagfolk og andre som besøker vannet. Amfibiene og reptilene har manglet i mange tidligere rapporter. Dette er viktige arter med tanke på vern av våtmark. Forekomstene av amfibier forteller oss mye om hvordan

det står til med naturen som våtmarkssystem. Våren og sommeren 2012 undersøkte Leif Åge Strand en lang rekke lokaliteter med tanke på amfibier. I september kom hans rapport fra arbeidet. Småsalamander er påvist en rekke nye steder. Froskeartene spissnutefrosk og buttsnutefrosk ble påvist en rekke steder. Når vi samholder dette med tidligere observasjoner fra styret og mange andre, så ser vi at amfibiene yngler en lang rekke steder. Vi tar sikte på å samle all denne informasjonen til et kart over forekomstene.

Våren og sommeren 2012 undersøkte Leif Åge Strand en lang rekke lokaliteter med tanke på amfibier.

HJEM FRA BEITET PÅ BEKKASINMYRA

AV AMUND KVEIM

Etter noen måneders beite ble de tre kalvene 26. september hentet hjem fra det store beiteområdet ved vannet nedenfor jordene til Østensjø gård.

Dyrene skal tilbringe vinteren hos eieren Johan Persbråten i Bærum.

Kalvene har gjort en god jobb med å holde vegetasjonen nede, og deres tilstedeværelse har vært til glede for store og ikke minst

Kalvene så ut til å trives meget godt på Bekkasinmyra. Foto: Leif-Dan Birkemoe.

Johan Persbråten og hans medhjelper lokker kalvene inn i hengeren med brød. Lise M. Johansen (til høyre) fra Østensjøvannets Venner følger spent med. Foto: Amund Kveim.

små forbipasserende. Området er temmelig vått og vi har i tillegg hatt en våt sommer. Kalvene har derfor ikke vokst så mye som ønskelig, men det planlegges videre beite neste år.

Krattvegetasjonen på Bekkasinmyra ble ryddet på dugnad av Østensjøvannets Venner 2010-2011 og årets beitesesong var den andre.

Kalven var ivrig etter å få tak i det grønneste gresset. Foto: Leif-Dan Birkemoe.

Mosedekte steiner både i åpent landskap og under løvtrær er et typisk mosehabitat ved Østensjøvannet. På denne steinen vokser blant annet putehårstjerne *Syntrichia ruralis*. Foto: Harald Bratli.

LAV- OG MOSEUNDERSØKELSEN

246 LAVARTER OG 117 MOSEARTER RUNDT ØSTENSJØVANNET

Botaniske undersøkelser vedrørende karplantefloraen er gjennomført i Østensjøområdet miljøpark flere ganger, men en samlet liste over funn av mose og lav i området har ikke foreligget. Derfor bad Østensjøvannets Venner (ØVV) biologene Reidar Haugan og Harald Bratli om å utarbeide en liste over nevnte grupper i 2010. Prosjektet skulle avsluttes i løpet av 2011. En omfattende rapport ble oversendt ØVV våren 2012.

TEKST FINN A. GULBRANDSEN

Rødlista

I teksten nedenfor henvises til rødlista, en liste over truede eller sårbare arter i norsk natur. Lista deler de utsatte artene i kategoriene, -utdødd i Norge (RE), – kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU), nær truet (NT) og arter der man mangler data (DD). De tre førstnevnte kategoriene er klassifisert som truede arter.

Lavfloraen over 150 år

Rapporten forteller at Østensjøområdet miljøpark er et av få områder i Norge der man kan sammenlikne lavfloraens utvikling over nærmere 150 år. I 1865 foretok nemlig kjentmann og overgartner ved botanisk hage, Niels Green Moe, en omfattende undersøkelse av lav i omgivelsene rundt Østensjøvannet. Moe var usedvanlig interessert i lav. Moes materiale var så stort at det i dag befinner seg i magasinene til alle botaniske museer i Norge og til dels Sverige. I 1876 gjorde en annen pioner, Christian Sommer Kindt, undersøkelser rundt Østensjøvannet. Senere gjennom-

førte flere kjente botanikere undersøkelser på 1920-tallet, 1930-tallet og 1940-tallet. Deretter var det liten aktivitet vedrørende lav fram til 1980-tallet. I tiden som fulgte ble det gjennomført undersøkelser med ujevne mellomrom fram til 2006 før Haugan og Bratli avsluttet kartleggingene i 2011. Når det gjelder lav, er altså Østensjøområdet et svært viktig referanseområde i nasjonal sammenheng.

246 lavarter rundt Østensjøvannet

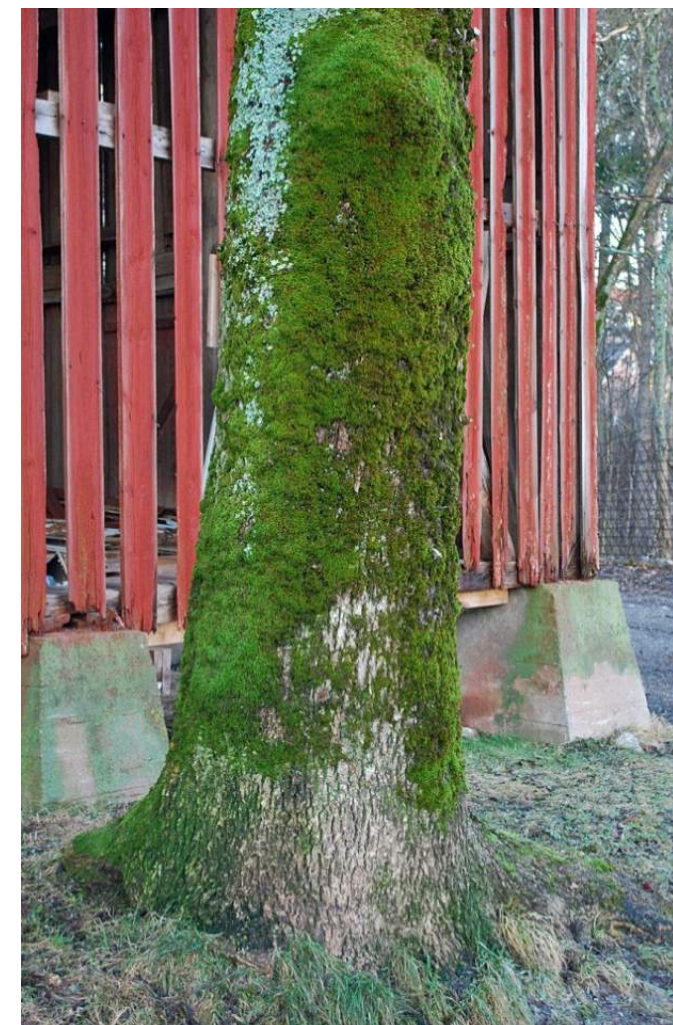
Rapporten forteller at gjennom tidene er 246 lavarter registrert rundt Østensjøvannet. Hele 109 av disse artene er ikke gjenfunnet etter 1945. Haugan og Bratli nevner 6 ulike muligheter til at så mange arter har forsvunnet. En av årsakene er luftforurensning da en rekke lavarter er ømfintlige for svoveldioksid og nitrogenoksyder. Noen arter har også kommet til i løpet av de siste 35 årene. Her nevner vi at habitatendringer som følge av utbygging og arealdisponering også kan være årsak til forandringer i lavfloraen.

Seks lavarter står på rødlista fra 2010, Det er klosterlav (NT), kort trollskjegg (NT), bleik kraterlav (VU), almelav (NT), blådoggnål (VU) og bleikdoggnål (NT). Kort trollskjegg og blådoggnål regnes som utryddet fra Østensjøområdet.

117 mosearter rundt Østensjøvannet

Når det gjelder mose, er to rødlista arter tidligere registrert. Kjempebjønnmose (EN) og flaggmose (NT). Disse ble ikke gjenfunnet i prosjektet, men Bratli skriver at det er mulig at artene fortsatt finnes her. Svartnål (DD) ble funnet ved Østensjø gård. 117 mosearter er gjennom tidene påvist i miljøparken. 57 arter ble påvist i 2010-11. Området har ikke vært like godt undersøkt for mose som for lavfloraen. Mosefloraen har vært rikere tidligere. Årsaken til nedgangen i antall mosearter er luftforurensning og endret arealbruk, dvs. nedbygging. Viktige mosehabitater er våtmark rundt vannet, fosse- og bekkkanter, skogbunn i rik edelløvsog og blottlagt leirjord.

Takk til biologene Reidar Haugan og Harald Bratli for undersøkelsene!

Stor ask ved Østensjø gård. Dette er et viktig voksested for mange moser og lav. Typiske arter er moser som ekornmose *Leucodon sciuroides*, bushettearter *Orthotrichum* spp., broddtråklepose, *Pseudoleskeella nervosa*, ospemose *Pylaisia polyantha* og lavarter som blant annet bleiktjafs *Evernia prunastri*, rosettlav *Physcia* spp., dogglaver *Physconia* spp, og messinglav *Xanthoria parietina*. Foto: Harald Bratli.

Lungenever *Lobaria pulmonaria* indikerer rik og krevende lavflora i lite forurenset miljø. Arten ble samlet av N.G. Moe ved Østensjø i 1865, og er aldri funnet i området etter det. Den har med stor sikkerhet forsvunnet fra området, og med den også andre arter i samme miljø. Foto: Reidar Haugan.

Almelav *Gyalecta ulmi* vokser på en gammel almekall i Almedalen. Den er rødlistet som nær truet (NT). Foto: Einar Timdal.

Rosettlavene er svært vanlige på lysåpne trær rundt Østensjøvannet. Bildet viser vanlig rosettlav *Physcia aipolia*, sammen med (på høyre side nedenfra) *Lecanora carpinea*, vanlig smaragdlav *Lecidella elaeochroma*, frynserosettlav *Physcia tenella*, og vanlig messinglav *Xanthoria parietina*. Disse artene regnes som nitrofile, og har trolig økt i takt med økt mengde nitrogenoksyder fra bl.a. biltrafikk. Foto: R. Haugan.

CATHRINES
HJØRNE

BRÅTEN

– EN GLEMT IDYLL

TEKST CATHRINE SENJE

Bråten gård hadde stort våningshus, driftsbygninger og stabbur. Helt til venstre Birkelund, et slags annekts til hovedhuset etter hvert som familien vokste i antall. Bildet er trolig tatt rundt 1895. Kilde: Anne Kristine Skatvedt/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde ID B20120106.

I "Akergårder" utgitt av Akers Sogneselskap i 1947 står det om Bråten:

Gr.nr. 165, Braaten

"Gårdsnavnet, i gammelnorsk form Broti, skriver seg fra rydningsmåten (brenning).

Gården lar seg i eldre tid vanskelig holde ut fra andre bruk og plasser i Aker med samme navn (således et Braathe under Skøyen i 1672). En gård Braaten oppføres i lensregnskapene 1577-78, men der gis ingen opplysning om størrelsen eller eiendomsforholdet.

Gården tilhørte på 1700-tallet Oslo Hospital. Fra Hospitallet ble den solgt til slakter Petter Pedersen ved kgl. skjøte av 8. oktober 1842. De senere eiere er: Gartner Carl Johan Amundsen 1855, Thorvald Fridthjof Staib, skjøte av 1. mai 1861, kjøpmann H. A. Hansen (skjøte av 8. april 1885), Aker Kommune (fravikelseskjennelse 24. oktober 1903).

Men hvem var denne kjøpmann H.A. Hansen, den siste eier av Bråten?

Sigurd Senje kaller Bråten "kanskje den aller vakreste plassen ved Nøkle vann" (Østmarka 1975). Og Bråten fikk stå lenger enn de andre plassene rundt Nøkle vann. Først bodde skogforvalter Fera-gen der, senere skogforvalter Messelt, fra 1918 til han døde i 1960. Da ble husene stående tomme. Og de ble snart utsatt for hærverk, slik at de måtte rives.

Nå er det bare rester av grunnmurene igjen.

Familien Hansen

Fra min gamle venninne Anne Kristine Skatvedt i Horten har jeg fått slektsnotater om familien Hansen på Bråten. Jeg gjengir dem her. De var hennes besteforeldre, og notatene er samlet av Hansens datter Dagmar og nedskrevet av Anders Berg, gift med Hansens datter Astrid, mor til Anne Kristine Skatvedt og den yngste av Hansens ti barn.

Til gården hørte tre båter. Her er et jaktlag på Nøkle vann. To av mennene har hvert sitt haglevær, men tredjemann sitter ved årene. Det var trolig vannfugler de skulle jakte på. Bildet er trolig tatt rundt 1895. Kilde: Anne Kristine Skatvedt/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde ID B20120104.

På dette utsnittet av Østensjø kulturkart har Bråten fått markeringen 43, Sørli er 37, Rustadsaga 44 og 38 er Kunsteboligene på Bøler (Trolltun).

Kjøpmann og gårdeier Hagbart Adolf Hansen (1846-1905) på Bråten. Kilde: Anne Kristine Skatvedt/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde ID B20040182.

Hagbart Adolf Hansen var født 8.12 1846 i Østre Aker og var eldst av 6 søsken.

Foreldre var Holm Hansen og Helene Arnesdatter. Han var bare 17 år da hans far døde. Faren var visstnok vognmann. Hagbart fikk post i Kristiania hos sin fetter, kjøpmann Fritjof Rasmussen, og kom senere til kjøpmann Simonsen på Lilletorget. Hos fetteren traff han hushjelpen Christine, som senere ble hans kone. Hun var født 8.11 1850 i Gunnarskog i Sverige. Foreldrene var ikke gift. Hennes mor Caisa Olsdatter dro hjemmefra med barnet og det lille hun eide den lange veien til Norge, først til Arnestad i Nes på Romerike, hvor hun ble i flere år og arbeidet hardt. Så ble hun hushjelp hos Rasmussen.

Forretning på Lilletorget

Hagbart Hansen var flittig og dyktig. Han kunne snart åpne egen forretning på Lilletorvet med plass til hester og varer på den indre gårdsplassen. Dette var i 1870. Han hadde en vanlig kolonialbutikk og solgte også fôr til bøndene. I 1884 giftet han seg med Christine. De hadde da fire barn sammen. Forretningen gikk bra. I 1885 kjøpte han gården Bråten og brukte den i noen år som sommerhjem, senere som helårsbolig.

Jeg merket meg at de hadde fire barn før de ble viet i 1884. Hagbart Hansen var nok en uvanlig mann. De 4 barnas navn var Inger, Hjalmar, Carl og Hans Petter. Datteren Dagmar, som skrev disse erindringene, skildret sin far som en naturelsker og friluftsmann. Han var glad i skog og mark og frydet seg over vakker natur.

Utbygging på Bråten

På Bråten var det i de første årene en nokså liten stue, men Hansens bygget et større hus, og etter hvert som familien økte, satte

han opp et hus – «anneks» - litt lenger vest som han kalte Birkelund. Dette huset kan jeg huske, men det er jo for lengst revet. På et gammelt kart finner jeg navnet "Braatenstuen" – kanskje det er samme hus.

Familien vokste. Her er de 10 barna:

Inger	1875 - 1929
Hjalmar	1878 - 1905
Carl	1880 - 1921
Hans Petter	1883 - 1950
Ragnhild	1885 - 1969
Dagmar	1887 - 1957
Anna	1888 - 1980
Ingrid Christine	1890 - 1898
Halvor Holm	1882 - 1925
Astrid Louise	1896 - 1958

Astri Louise er Anne Kristine Skatvedts mor.

Ti barn - på litt over 20 år! Fru Hansen må ha vært en sterk kvinne.

Fullt gårdsbruk

Bråten var fullt gårdsbruk med 4 – 5 kuer, hester, høns, gjess, kalkuner, hunder og katter.

Sikkert en fryd for barn å vokse opp der! Faren var som sagt glad i friluftsliv og likte jakt og fiske. Han skrev dikt om "den skjønn natur" og tok barna med på vandring. Bråten ble kjøpt i 1885, og først brukt som sommerhjem, men det varte ikke lenge før gården ble helårsbolig.

Det ble plantet frukttrær og bærbusker. Og det ble anlagt en stor kjøkkenhage. Nede ved vannet lå et badehus og brygge med tre båter. Familien brukte båt når de skulle hente noen ved Rustad-saga, men de kjørte selv til byen på en vei som nå er nesten er gjengrodd. Den førte gjennom skogen til Myrvold, så til Ulsrud og ned til Østensjøveien.

En bit av veien går forbi den nedrevne plassen Holtet og mot Haralokka. På mitt gamle kart står navnet *Lysop* og ikke Sorli på plassen nærmest Nøkle vann, der det bor folk ennå. Vi kalte veien "den gamle Nøkle vannsveien" da vi flyttet til Oppsal i 1957. Jeg pleide å plukke bringebær der blokkene på Haralokka nå ligger.

Lang vei til byen

Hansen kjørte til sin forretning hver dag året rundt kl. 7.30 om morgenen, og barna som skulle på skolen kjørte med. Faren kom gjerne hjem om kvelden litt før kl. 20. Hvordan barna kom seg hjem før fant jeg ikke ut av. Men jeg mener de må ha gått på Abildsø skole, for det var den eneste skolen i dette området. Alle barn fra Østmarks-plassene gikk der. En annen slektning mener barna gikk på Gamlebyen skole. Det er ikke så lett å finne ut av dette. Barna skulle jo hjem igjen etter skoledagen, og flere av dem var skolepliktige. I godvær var dette bare en hyggelig tur, men om vinteren kunne det være snøføyke, kulde og temmelig tungt.

Jakt og fiske

Hansen pleide å sette garn i vannet og trakk det hver morgen. Det var alltid fisk – gjedde, abbor, mort og ål. Det hendte også at han gikk på jakt og skjøt en rev eller en hare. Om høsten likte han fjellet, og han leide en seter i Hemsedal og tok med de eldste barna dit. Da det ble vedtatt at Aker Kommune ville ta drikkevann fra Nøkle vann på slutten av 1890-årene ble Hansen fortvilet. Etter en lang prosess mot kommunen måtte han gi opp. Til Hansens store sorg. Og familien måtte flytte fra Bråten.

I 1903 fikk han diabetes og ble sterkt svekket. Til Bråten kom han bare et par ganger før Aker kommune overtok i 1904. Han døde i 1905 og ligger begravet på Gamlebyen kirkegård. Hans kone Christine døde i 1910.

Uvanlig Østmark-historie

Men på Bråten ble huset stående, helt til skogsjef Messelt døde. Hærverket begynte nokså fort. Det ble revet i 1960-årene, og nå er det ingenting igjen. Men du kan se gamle frukttrær og rester av grunnmurene til hovedbølet og uthusene. Og i dag er Bråten et populært badested som gjemmer en hyggelig Østmark-historie.

Illustrasjonene til denne artikkelen har jeg fått fra barnebarnet Anne Kristine.

Det er også fotografier i boka om Østmarka – fra "tante Annas album". Anna Hansen døde i 1980. De ti barna har sikkert mange etterkommere. Jeg kjenner bare ett av barnebarna. Hvis noen andre leser dette, kan de kanskje fortelle mer. For dette er en uvanlig Østmark-historie.

Kilder:

Slektsnotater skrevet av Dagmar Hansen, datter av kjøpmann Hansen. Akersgårder, Akers Sogneselskap 1947. Se også Østensjø lokalhistoriske bilder. Finn lenke på www.ostensjovannet.no og søk på Bråten.

En gjedde er fanget i Nøkle vann. Guttene er nok noen av barna på gården. Etter guttenes alder å domme må bildet være tatt rundt 1890. Kilde: Anne Kristine Skatvedt/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde ID B20120102.

NYTT FRA OSLO ELVEFORUM

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

Oslos byelver har mange forkjempere. Elvegrupper og foreninger inklusive Østensjøvannets Venner er samlet under paraplyen Oslo Elveforum som koordinerer en rekke aktiviteter. Det har i sommer og høst vært elvevandring langs Lysakerelva, Ljanselva, Hoffselva, Hovinbekken, Akerselva og Alnaelva. De to siste som lysvandring. Det blir stadig flere skoler som har adoptert en elv- eller bekkestrekning, det er nå 45 skoler med i ordningen, hvorav 5 skoler fra området rundt Østensjøvannet.

Høringsuttalelser er også et område som følges opp. Nevnes må Follobanen som vil krysse Alna i området ved Middeldalderparken. Nå ser det ut til at det vil være mulig å føre elven i åpen løsning om den gamle traseen helt eller delvis kan gjeninnføres.

I aksjoner for å holde bredder, stier og turveier langs elver og vassdrag ryddig og rene har samarbeidet med Rusken-generalen vært tett og godt. Den tredje Rusken-generalen, Jan Hauger, ble hedret ved en tilstelning på Sagstua ved Ljanselva 6. september. Han ble takket for sin innsats av flere fra Oslo Elveforum, bl.a. Trine Johnsen som berømmet han for det gode samarbeid.

Ved sammenkomsten på Sagstua 6. september ble Jan Hauger takket og hedret av representanter for Oslo Elveforum for å holde elver og vassdrag rene. Fra venstre Jan Hauger, Trine Johnsen, Tor Holtan-Hartwig, Morten Merkesdal, Leif Bertnes og Bo Wingård.

HVORFOR SLÅR VI PÅ BAKKEHAVNTOPPEN?

TEKST FINN A. GULBRANDSEN
FOTO LEIF-DAN BIRKEMOE

På Bakkehavntoppen er det rester etter gammel slåttemark. I "Forvaltningsplanen for Østensjøområdet miljøpark", statusrapport for natur- og kulturkvaliteter skriver Tor Erik Brandrud at engene her bærer preg av at de ikke er skjøttet på lang tid. Her kan vi finne plantearter som ikke er helt vanlige, såkalte varmekjær kant- og tørrbakkearter i åpen vegetasjon. Leter vi godt, kan vi finne arter som dunhavre, enghavre, fagerklokke, gulmaure, skogkløver, vanlig knoppurt, kanelrose og bustnype. Enghavren representerer en innergrense mot marka på Bakkehavntoppen. Det vil si at arten ikke vokser nærmere marka. Bakkehavntoppen gir Brandrud C-verdi i en naturfaglig vurdering av område. Skjøtsel kan gi området nest høyeste naturverdi, dvs, et B-område. Dette er bakgrunnen til at Bymiljøetaten bad Østensjøvannets Venner (ØVV) starte slått av området i 2011. Da ble de sørligste delene av toppen slått, og en del ospetrær ble felt. I år har vi slått enda på selve toppen pluss hellinga mot sør. Gammel slåttemark er en truet naturtype i hele Norge, og en av fem naturtyper Direktoratet for naturforvaltning (DN) har valgt ut som satsningsområder. DN går inn med friske penger for å få bevart slike områder. ØVV får økonomisk støtte fra DN via Fylkesmannen for å gjennomføre slåtten her.

DN gir støtte til slått på Sjøli (øst for veien opp til Manglerud skole når du kommer sørfra) og området på østsiden av vannet rett nord for Bølerbekken (slåttemyr). Bymiljøetaten sørger for slåtten på disse områdene.

Per Henrik Smidt har valgt å rydde med ljå.

Per Frislid med et fange slåttegress.

Dugnadsgjengen tar en velfortjent pause på Bakkehavntoppen.

Slåttekara samler gresset i sårer. Til venstre Finn Tschudi.

Tore Dahl med rive og Ole A. Nergård med ryddesag.

PATTEDYR-OBSERVASJONER

– NY VISNING PÅ NETTSIDENE

I lang tid har Østensjøvannets Venner på sine nettsider lagt ut artsobservasjoner som våre medlemmer og andre besøkende har gjort i miljøparken. Den opprinnelige løsning var å sende observasjoner til naturtips@ostensjovannet.no og/eller ta kontakt med en i styret, som så rapporterte det videre til nettsideansvarlig. Nettsideansvarlig sørget for å holde observasjonssidene oppdatert. Denne løsningen fungerte, men var arbeidskrevende og tungrodd.

AV AUDUN BREKKE SKRINDO

I 2008 ble det gjort en omstrukturering m.h.t observasjon av fugler. Det ble da mulig å legge fugleobservasjoner fra Østensjøvannet inn på nettsidene til Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus (nofoa.no), og disse observasjonene fremkommer så automatisk på våre hjemmesider. Denne omleggingen har vært en stor suksess, og nå står virveldyrene – i første omgang pattedyr – for tur.

Artsobservasjoner

Dette er en ordning i samarbeid med artsobservasjoner.no. Det har vært jobbet lenge med å få til denne løsningen, men nå ser det ut til at det tekniske er på plass og vi satser alt på å ha nettsiden ferdig til jul. Fra januar 2013 er det ønskelig at hver og en selv legger inn sine pattedyr-observasjoner fra miljøparken i artsobservasjoner.no.

Omleggingen vil sikre at datakvaliteten opprettholdes. Det er et fagpanel som vurderer observasjonene, slik at vi kan sikre oss at tilliten til systemet opprettholdes. Innholdet i denne portalen utgjør selve grunnmaterialet og oppsummeringen av det Norge vet om de artene som lever i landet vårt. Det er en ære å være med å bidra til artsobservasjoner.

Biomangfoldet

Når vi nå legger inn «alle observasjoner» i en database får vi noen flotte spin-off effekter. Til enhver tid kan vi hente ut data og presentere de slik vi vil: Vi kan for eksempel søke opp én enkelt art og lære mer om den. Vi kan også finne ut hvor mange individer som er observert av en bestemt art siste år. Den kanskje viktigste

Rodreven på rusletur ved Østensjøvannet. Foto: Audun Brekke Skrindo.

funksjonen, og som vi er mest interessert i, er å hente ut antall arter som er sett. Biomangfoldet er en viktig indikator i dagens vernearbeide. Derfor er det viktig for oss som vil ta vare på vannet å få frem hvor mye spennende som kan sees og oppleves ved Østensjøvannet.

Vi håper at så mange som mulig oppretter en brukerkonto på artsobservasjoner.no og begynner å sende inn sine observasjoner. Dere er da med på å bidra til at vi fortsatt kan beholde denne naturarven, og ikke minst, overlevere den til neste generasjon i minst like variert forfatning som vi har arvet den fra tidligere generasjoner.

Fugleobservasjoner fra vårt område som rapporteres via artsobservasjoner.no vil foreløpig ikke fremkomme automatisk på våre hjemmesider. Det jobbes med saken og vi vil komme tilbake til dette når ordningen er på plass. Noen vil kanskje synes at terskelen for å opprette en bruker på artsobservasjoner.no er for høy. Foreløpig vil derfor naturtips@ostensjovannet.no bli opprettholdt og så vil antall observasjoner som kommer inn denne veien avgjøre hvor lenge dette alternativet vil bestå.

SAUER MED RØTTER FRA VIKINGTIDEN

Beitet på Bakkehavn har i år hatt gjester med røtter tilbake til jernalderen – spælsauen – den opprinnelige sauerasen i Norge.

TEKST TORE NESBAKKEN
FOTO LEIF-DAN BIRKEMOE

I det femte året med beiting på Bakkehavn plasserte Lise Hartviksen ut 5 søyer og 6 lam av rasen spælsau. Dette er den urnorske sauerasen med røtter tilbake til jernalderen, mer informasjon finner du i tekstboksen. Sauene ankom 4. juni under stor oppmerksomhet fra barna i Havnehagan friluftsbarnehage.

Selv om sommeren ikke har vært den aller beste, har forholdene vært adskillig bedre enn i fjor. Det har vært godt med gress og sauene har hatt gode dager inntil de ble hentet hjem første uken i september. Det eneste skår i gleden er at et av lammene ble funnet dødt i slutten av juni. Dette ble obdusert og dødsårsaken viste seg å være tarmslyng.

Sauene med mørk ull og horn er det nærmeste vi i dag kommer våre forfedres sauer.

Det er ikke alltid like raskt å komme opp på fire bein.

Siste helg i juni ankom også to hester. I år var de her kun i kort tid – et par uker. Som i forutgående år har dyrene gjort en god jobb med å holde beitet åpent. Bortsett fra brenneslen på den gamle riggtomten i området mot Langerudsvingen er beitet i meget god forfatning.

Som i tidligere år har Havnehagan Friluftsbarnehage og Abildsø Bo- og Rehabiliteringssenter gjort en kjempejobb med å følge opp det som skjer på beitet og rapportere videre om de ser noe som gir grunn til bekymring. Stor takk fra Østensjøvannets Venner!

Hesten fulgte godt med fra øyekroken.

Sauene beitet ofte like utenfor sansenhagen til Abildsø bo- og rehabiliteringssenter.

Denne sauen med horn var svært nysgjerrig.

Spælsau
Spælsauen er liten og spedbygd, men den er hardfør og fruktbar. De fleste anser den som den opprinnelige sauerasen i Norge, med røtter tilbake til jernalder. Vikingenes seil var av spælsaugarn. Med den industrielle revolusjon på 1700-tallet kom spinnermaskinene og med dem andre krav til ullen. Det ble derfor avlet frem nye saueraser og de gamle rasene var i ferd med å forsvinne. For å berge restene av den gamle norske sauerasen, kjøpte staten i 1912 inn sauer fra flokker i Setesdal og Hordaland og startet avl med disse. For å øke vekten ble det krysset inn andre raser, blant annet med værer fra Færøyene og Island. Helt som i vikingetiden er med andre ord ikke dagens spælsau. Allikevel, de små sauene med mørk ull og horn er det nærmeste vi i dag kommer våre forfedres sauer.

Siste helg i juni ankom også to hester. I år var de her kun i kort tid – et par uker.

Til høyre for Abildsø bo- og rehabiliteringssenter ligger sansenhagen. Bakkehavn øverst i beiteområdet.

NATUR- OG KULTURKVALITETER I ØSTENSJØOMRÅDET MILJØPARK

Storstarvegetasjonen har en temmelig stabil front mot det åpne vannspeilet i nord. Litt inne på «Bogerudmyrøya» sees høyreist bjørkeskog. Foto: Leif-Dan Birkemoe oktober 2012.

Jan Wesenberg fotografere tuestarr (*Carex cespitosa*) sommeren 2012. I den siste rødlista er stautstarr kategorisert som sårbar og tuestarr som nær truet. Foto: Finn Arnt Gulbrandsen juli 2012.

BOGERUDMYRA MED NASJONALT TRUEDE VÅTMARKSELEMENTER

TEKST TOR ERIK BRANDRUD, FORSKER VED NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING

Feltbeskrivelse

Lokalisering: Østensjøvannet naturreservat, felt 12 på kart over Østensjøområdet Miljøpark.

Reguleringsstatus: Området er fredet som naturreservat.

a) Østensjøvannet med våtmark, b) Bogerudmyra.

Naturtyper på Bogerudmyra: Rikere kulturlandskapssjøer, dammer, fukteng, rikere sumpskog.

Beliggenhet: Bogerudmyra ligger sør for selve Østensjøvannet, avgrenset av turveien som går rundt.

Beliggenhet, historie, naturgrunnlag og inngrep

Bogerudmyra ligger sør for selve Østensjøvannet, avgrenset av turveien som går rundt.

Myra ligger på marin leire og kambro-silurske sedimentære bergarter og er derfor næringsrik fra naturens side. Karakteristisk for denne myra er en bred utgravd ringkanal som omgir hele våtmarksområdet. Klopptjern, som ligger midt ute i myra (langs et gammelt bekkespor) har i motsetning til resten av Østensjøvann-området stort siktedyp og rustfarget vann. Tilførsel av lite forurenset vann fra Nøklevann og en demning som skiller vannforekomstene i Østensjøvannet og Bogerudmyra har medført at ringkanalen med tilliggende våtmarker er mindre næringsbelastet

enn selve Østensjøvannet. Slitasje og erosjon i nordenden av Bogerudmyra har vært omfattende og førte nesten til at demningen her brast. Med omfattende restaureringstiltak av NVE og Oslo kommune i 2001 ble imidlertid demningen sikret og kantsoner reetablert (Sothøna nr. 19 2000). Vegeterte matter med stedege arter dyrket fram på Seim planteskole i Askim er også pelet ned langs deler av breddene her for å motvirke erosjon. Anleggelse av turveier langs vannet har medført inngrep og forstyrrelse av fuglelivet langs kanalene. Dette har hatt størst betydning for skyfuglearter som for eksempel gråhegre og ulike arter av vadefugl.

Vegetasjon og planteliv

Vegetasjonen nærmest kanalene, ved Klopptjern og åpnere deler av våtmarka består for en stor del av åpen, opprinnelig, kalkpåvirket og artsrik sumpvegetasjon (rikstarrsump/storstarrsump), men også en del andre nye eller opprinnelige typer av sumpvegetasjon. Her er det rikelig av arter som kalmusrot, takrør, myrkonagle, vassrørkvein, kjempesøtgras, stautstarr, trådstarr, skogsivaks, slyngsøtvier, mjøduert, kattehale, klourt, åkermynte, fredløs og klourt (Wesenberg 1995). Storstarrsump-elementene er vurdert som noen av de viktigste og mest sårbare forekomstene innenfor naturreservatet og har sine klart største, intakte og mest velutviklede forekomster på Bogerudmyra. Her finnes bl.a. de rødlistete

NATUR- OG KULTURKVALITETER I ØSTENSJØOMRÅDET MILJØPARK

tete karplantene kjempestarr (*Carex riparia*), stautstarr (*Carex acutiformis*), tuestarr (*Carex cespitosa*) og vasstelg (*Dryopteris cristata*), samt en rekke regionalt sjeldne arter som dvergmaure (*Galium trifidum*) m. fl. (jfr. Wesenberg 1995, Brandrud & Wesenberg 2001). Den mest sjeldne, sterkt truede arten er kjempestarr, som har gått tilbake i området, og pr. i dag bare opptrer med en liten forekomst på Bogerudmyra. Forekomsten er kjent helt tilbake fra 1800-tallet (Høiland 1988), og det er sannsynlig at den representerer en meget gammel restforekomst/primærforekomst knyttet til det rike bekkesystemet fra Klopptjern. I den siste rødlista er stautstarr kategorisert som sårbar og tuestarr som nær truet. Velutviklet rikstarrsump med rødlistearter har et regionalt kjerneområde knyttet til kalkrike kulturlandskapssjøer i Oslo-Asker-distriktet, men er regionalt-nasjonalt på betydelig tilbakegang og er definert som en truet vegetasjonstype (Fremstad & Moen 2001).

Mer eller mindre intakt riksumpvegetasjon finnes både ute på "Bogerudmyrøya", i kanten av kanalene, samt i sumpområdet nordøst for selve Bogerudmyra (dvs. utenfor kanalen). Det er også elementer av rik starrvegetasjon i kanten av Klopptjern, bl.a. med den uvanlige, kravfulle arten kjevlestarr (*Carex diandra*). Det er ikke indikasjoner på at regionalt sjeldne eller rødlistete sumpplanter er utgått fra Bogerudmyra. Stautstarr (*Carex acutiformis*) er den viktigste arten i starrsumpene. Arten har et kjerneområde langs kanalene omkring Bogerudmyra, samt på nordøstsiden av myra mot Bogerud. Overgangstyper til storstarrmyr (med flaskestarr *Carex rostrata* eller trådstarr *Carex lasiocarpa*) forekommer på Bogerudmyra, og trådstarr dominerer lokalt ut mot Klopptjern.

Mye av våtmarka består av sluttet og til dels tett tre- og buskvegetasjon og kan stort sett karakteriseres som viersumpskog. Denne sumpskogen er dominert av ulike vierarter, gråselje og bjørk. Mye av våtmarksvegetasjonen har vokst igjen med høyere og mer tett trevegetasjon. Det finnes også høyreist skog av bjørk og med begynnende etablering av gran, et tegn på et det blir tørrere forhold. I syd finner vi noen få individer av den sjeldne, rødlistete bregnen vasstelg kategorisert som sterkt truet. Oppgrea-

Vasstegl (*Dryopteris cristata*). Vassteglføremkomsten har holdt stand etter undersøkelser sommeren 2012. Foto: Finn Arnt Gulbrandsen juli 2012.

Den mest sjeldne, sterkt truede arten er kjempestarr (*Carex riparia*), som har gått tilbake i området, og pr. i dag bare opptrer med en liten forekomst på Bogerudmyra. Forekomsten er kjent helt tilbake fra 1800-tallet (Høiland 1988), og det er sannsynlig at den representerer en meget gammel restforekomst/primærforekomst knyttet til det rike bekkesystemet fra Klopptjern. Foto: Finn Arnt Gulbrandsen juli 2012.

ving av kanaler med noe påfølgende erosjon har ført til at en del verdifull våtmarksvegetasjon har gått tapt. Kombinert med eutrofiering har dette sannsynligvis bidratt til at elementer av rikmyr med arter som myggblom, gulstarr og jåblom nå er helt forvunnet (Wesenberg 1995). Helt nord i området øker gåsebeite- og slitasjepåvirkningen og større arealer har nedslitt ugrasvegetasjon i stedenfor sumpvegetasjon. Kanalgravingen, kombinert med opphør av kulturlandskapsskjøtsel, har også bidratt til den sterke gjengroingen vi opplever i dag (Brandrud og Wesenberg 2001). Omkring 1925 ble de introduserte våtmarksartene kjempesøtgras og kalmusrot plantet inn og fikk etter hvert store bestandsdannende forekomster (Wesenberg 1995). Dette har sannsynligvis hatt negativ innvirkning på forekomst av mange naturlig hjemmehørende arter. Den introduserte, antatt konkurransesterke arten kjempespringfrø har forekommet i området, men ser ut til å ha gått ut på Bogerudmyra de siste årene. Den introduserte sibirskornell forekommer imidlertid fortsatt.

Kanalene og Klopptjern, har fungert som ett fristed (refugium) for en rik flora av vannlevende planter som har blitt borte eller er svært sparsomt forekommende i selve Østensjøvannet (Wesenberg 1995, Brandrud og Wesenberg 2001). Eksempel på slike arter er småtjønnaks, buttjønnaks, sprikevasshår, hornblad og gul nøkkerose (dekker en stor del av Klopptjern). Den innførte arten vasspest forekommer også i kanalene, men har ikke økt til så store forekomster som i selve Østensjøvannet. Den introduserte problemalgen vann-nett (*Hydrodictyon reticulatum*) er funnet i relativt store forekomster på bunnen på grunt vann, både i selve innsjøen og i kanalene omkring Bogerudmyra (Brandrud & Wesenberg 2001). Algen kan danne store matter i vannoverflaten og synes å være under spredning.

NATUR- OG KULTURKVALITETER I ØSTENSJØOMRÅDET MILJØPARK

Sopp, lav og moser

Få lav- og sopparter opptrer i åpen sumpmark. I næringsrike sivbelter og fuktenger kan en del kravfulle mosearter opptre (bl.a. tjønnmose- og klomose arter), men dette er lite undersøkt. Viersumpskogen kan huse en artsrik soppflora, både av jordboende arter knyttet til vier/gråselje (mykorrhiza-sopp), og ditto vedboende sopp, men data her er sparsomme. Den tidligere rødlistede arten seljepute (*Hypocreopsis lichenooides*), er imidlertid funnet i rikelige forekomster på gråselje (Arve Græsdal, pers. medd.).

Virvelløse dyr*Insekter*

Det foreligger ikke fellefangst fra Bogerudmyra*, og insektsdataene herfra er sparsomme (Hansen & Falck 2000). Den sterkt truede springfrøvikler (*Pristerognatha penthinana*) og den sårbare sumpbladvikler (*Clepsia spectrana*), er to rødlistede sommerfuglarter som er funnet her.

Andre virvelløse dyr og fisk

Det foreligger ikke data om fisk og invertebrater fra Klopptjern eller kanalene i Bogerudmyra, og det er behov for registreringer*, for å kunne dokumentere nærmere disse eventuelle funksjon som "fristeder" (refugier) for forurensningsfølsomme arter.

Amfibier

Den sjeldne spissnutefrosken er registrert i Bogerudmyra (Gjerde pers. medd.). Det er imidlertid ikke foretatt noe nærmere undersøkelse* av amfibienes forekomst ved vannet.

Fugl og pattedyr

Bogerudmyra er i likhet med selve Østensjøvannet ett viktig hekkeområde for mange karakteristiske arter for rike kulturlandskapsjøer. De aller fleste artene forekommer imidlertid ikke i like store mengder som i selve Østensjøvannet og enkelte arter

Klopptjern har fungert som et ikke et fristed (refugium) for en rik flora av vannlevende planter som har blitt borte eller er svært sparsomt forekommende i selve Østensjøvannet. Eksempel på slike arter er småtjønnaks, buttjønnaks, sprikevasshår, hornblad og gul nøkkerose som vi ser en stor forekomst av på bildet. Foto: Leif-Dan Birkemoe august 2002.

forekommer ikke (toppdykker). Karakteristiske hekkefugler i kanalene er kanadagås, stokkand, sothøne, sivhøne, toppand, et stort antall arter av sangere og sivpurv. Den rødlistede arten (sårbar) vannrikse har enkelte år tilhold inne på Bogerudmyra. Dvergspett som tidligere var rødlistet, er registrert på Bogerudmyra og kan kanskje hekke her. Den svært sjeldne isfuglen er sett en gang langs kanalene. Fuglelivet om vinteren er mer fattig, men helt i nordenden er det alltid en åpen råk der det overvintrer endel stokkender, gjess og tidvis enkelte andre ender (krikkand, brunnakke, sothøne, kvinand) og sothøne.

Bogerudmyra er et svært viktig område for flere flaggermusarter, som jakter etter insekter om natten. Dette gjelder de samme artene som ved selve Østensjøvannet.

Verdisetting for Naturtypekartleggingen**Svært viktig (A-område)**

Bogerudmyra har den desidert mest intakte og artsrike våtmarksfloraen innenfor Østensjøområdet miljøpark, med viktige områder med storstarrsump og mange rødlistede eller svært uvanlige våtmarks- og vannplanter. Den kravfulle storstarrsumpvegetasjonen synes å være av reliktnatur, dvs. fungerer som en meget gammel restforekomst av et element som antageligvis hadde en større utbredelse i periodene etter istida, da vannforekomstene generelt var mer elektrolyttrike. De fleste av de sjeldnere vann- og sumpplantene her er forurensningsømfintlige og finnes ikke i selve Østensjøvannet. Fuglelivet på Bogerudmyra er også verdifullt, bl.a. med en rekke sjeldne hekkefugler som her er beskyttet mot predatorer og forstyrrelse. Faunaen i vann og våtmarker på Bogerudmyra er for øvrig bemerkelsesverdig lite kjent, men antas å være like sjelden, artsrik og verdifull som floraen. Bogerudmyra utgjør derfor en unik og svært viktig (A) naturtype, og kan sies å være den delen av våtmarksreservatet som har bevart store naturelementer i tilnærmet naturtilstand.

Klopptjern fremtrer som et langt bekkedrag midt ute på Bogerudmyra. Kanalene som ble gravd ut går rundt hele myra. I nordøst er det en øy slik at hele området danner to øyer, en stor og en liten. Langerudbekken rensepark fremstår som en bekk med fem dammer. I nord erosjonsterskelen mot Østensjøvannet. Nederst til venstre Bakkehavn. Foto: Utsnitt av bilde tatt av Jon Markussen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus i 2011.

NATUR- OG KULTURKVALITETER I ØSTENSJØOMRÅDET MILJØPARK

Trusler/aktuell skjøtsel

Tilgroing av våtmarka er en av de største truslene mot det sjeldne og sårbare mangfoldet i området. Nasjonalt truede vegetasjonselementer som den rike storstarrsumpen står i fare for å vokse igjen med tett og storvokst tre- busk- og sivvegetasjon. Bogerudmyra har sannsynligvis vært langt mer åpent tidligere, og vært preget av myr, sump og fuktenger. Kanalgravingen har medført en dreneringseffekt som kombinert med redusert oversvømming og endret bruk av området (opphørt myrslått og beite) har gjort at skog har kunnet etablere seg. Denne gjenvoksingen pågår fortsatt. En kan se gjengroingsserier med pionerkraft av gråselje, mer sluttet sumpkratt av bjørk og svartvier, og til slutt høyreist bjørkeskog med begynnende etablering av gran på de tørrest partiene vest for Klopptjern. Tilgroing av helofyttvegetasjonen ("sivbeltene") mot kanalene ser ut til å være liten, men det er på den annen side heller ikke observert noe erosjon og degradering av kantvegetasjonen, slik det har skjedd i selve Østensjøvannet. Storstarrvegetasjonen har en temmelig stabil front mot det åpne vannspeilet.

Der krattvegetasjonen går helt ut mot vannet kan gråselje og slyngsøtvier delvis vokse over kanalen. Et par steder hvor kanalene er smale med overhengende kratt kan tilgroing være av betydning. Det er klare indikasjoner på at det har skjedd en tilbakegang av den nasjonalt truede vegetasjonstypen storstarrsump på Bogerudmyra, selv om den er langt mer dramatisk rundt selve Østensjøvannet (jfr. Wesenberg 1995). Blant annet tyder bestandsdata på at den mest sjeldne og sårbare arten kjempestarr har gått tilbake i perioden 1987-2000 (Høiland 1988, Brandrud & Wesenberg 2001). Bestanden står nå i tett gråseljekratt, og disse krattene har alle tegn på å være i ekspansjon. I lengden vil sannsynligvis denne tette krattvegetasjonen kunne utkonkurrere helt bestanden med kjempestarr**. Kanalgravingen kan ha ført til en temporær framvekst av denne sannsynligvis opprinnelige forekomsten (mot den vestre kanalen), med en påfølgende, langsom tilbakegang. Forekomsten av den sårbare arten vassstelg** (*Dryopteris cristata*) som er den eneste gjenværende i Østensjø-området virker lite vital, og synes også å ha gått noe tilbake 1993-2000. Arten står i overgangen mellom rikstarrsump og et noe høyereleggende, mer eller mindre fastmarksareal, og er truet av en fortetting av gran**-bjørkeskog. Generelt har elementene av rein myrvegetasjon vært mest skadelidende av eutrofiering og tilgroing på Bogerudmyra, og de fleste utpregete myrplantene (herunder den sjeldne myggblom) er nå helt forsvunnet (Wesenberg 1995). Etter de gamle artslistene (jfr. Høeg 1965) var trolig de rene myrpartiene preget av fattigmyr-mellommyr, samt kanskje små partier med overgangstyper rikmyrriksump, bl.a. med rikmyrsartene gulstarr (*Carex flava*) og jåblom (*Parnassia palustris*). Det pågår også en gjengroing av Klopptjern, og det er usikkert hvilken effekt det har på flora og fauna.

Det haster å få igangsatt skjøtsel for å hindre ytterligere tilgroing og tap av mangfold, herunder nasjonalt truede rødlistearter. Bogerudmyra er et sensitivt system, og skjøtselstiltak må vurderes nøye og gradvis utprøves på småskala nivå. Det synes imidlertid

Bogerudmyra i det høyre området av bildet. Bildet er tatt i 1961 før kanalgravingen. Nordre del av Klopptjern sees helt i bildets nedre høyre kant. Bekkedraget er godt synlig nordover. Dreningsgrøftene på myra trer også frem. Foto: Fjellanger Widerøe/Østensjø lokalhistoriske bilder, bilde-ID B20030186.

som svært viktig/nødvendig med utprøving av noe krattrydding og "myrslått" hvis en skal redde de minste og mest sårbare rødlisteforekomstene. Det er et behov for overvåking av de små, sårbare rødlistebestandene på Bogerudmyra.

Dersom overføringen av vann fra Nøkle vann opphører eller reduseres vil det trolig ha negativ innvirkning på flora og fauna i Bogerudmyra ved økt forurensning og algeoppblomstring, redusert okygentilførsel og lystilgang (Brandrud og Wesenberg 2001). Kanalene vil sannsynligvis miste sin funksjon som fristed for forurensningsømfintlige arter og man vil sannsynligvis få økt uttørring og tilgroing av våtmarkene. Samtidig kan vedvarende overføring av relativt kalkfattig vann på sikt føre til tilbakegang av elektrolyttkrevende vegetasjonselementer, herunder storstarrsump. Spredning av introduserte arter kan redusere forekomstene av deler av den naturlig hjemmehørende floraen og faunaen. Deler av våtmarkas kantsoner i nord er utsatt for erosjon på grunn av stor slitasje fra fugl og mennesker. Tap av kantsonene her vil ha negativ innvirkning på flora og fauna. Fortsatt menneskelig forstyrrelse vil være negativt for sky fuglearter, spesielt arter som raster ved vannet i trekkiden.

*Insektsundersøkelse er gjennomført i de senere årene. Amfibieundersøkelser ved Østensjøvannet har foregått i 2012. Se side 18.

**Jan Wesenberg sjekket vassstelg- og kjempestarrforekomsten i juli 2012. Vassstelgforekomsten har holdt stand, men kjempestarren er i klar tilbakegang. I løpet av høsten og vinteren vil dugnadsgjengen til ØVV og elever fra Rustad skole fjerne kratt rundt kjempestarrforekomsten slik at den ikke skygges ut av tilgroing. De store grantrærne er felt av Bymiljøetaten. ØVV vil fjerne smågran.

LEVENDE VASS- DRAG 2012

KONKURRANSE FOR GRUNNSKOLEN

Levende vassdrag er en konkurranse for grunnskolen som arrangeres hvert år av Oslo Elveforum, Bærum Elveforum og Lysakervassdragets Venner.

TEKST FINN A. GULBRANDSEN
FOTO LEIF-DAN BIRKEMOE

Hensikten med *Levende Vassdrag* er å

- stimulere barn og unges interesse for vassdrag og vannmiljø, både lokalt og i videre sammenheng
- styrke naturvitenskapene, realfagene og samfunnsfagene i skolene (forskerepirene)
- bidra til å dokumentere vesentlige sider av vassdragets natur og kultur som underlag for å verne og vedlikeholde vassdraget.

Alle som leverer inn en prosjektrapport til bedømming får et diplom. Finalistene får en gjenstandspremie. Vinnerlagene og deres skoler får en pengepremie.

250 elever, lærere og inviterte gjester møtte fram i Oslo Rådhus 14. juni for å følge finalen.

De ble tatt vel imot av Oslos ordfører Fabian Stang og Ola Elvestuen som er byråd for miljø og samferdsel.

Etter at klassene hadde presentert sine prosjekter, trakk juryen seg tilbake for å bestemme vinnerne. Det var ingen lett jobb, da

Første premie i gruppe II a (4. – 5. kl.) gikk til Skui skole for oppgaven "Beskrivelse av observasjoner og analyser fra Isielva". Byråd Ola Elvestuen delte ut penger og diplom.

Ordfører Fabian Stang ønsket elvene velkommen til Oslo rådhus.

prosjektene var av høy kvalitet og viste både historiske og aktuelle forhold fra vassdrag.

Vinnere

Første premie i gruppe I (1. – 3. kl.) gikk til Voksen skole for oppgaven "Jakten på kulturminner langs Mærradalsbekken". Første premie i gruppe II a (4. – 5. kl.) gikk til Skui skole for oppgaven "Beskrivelse av observasjoner og analyser fra Isielva" og andre premie til Lilleaker skole. Gruppe II b (6. – 7. klasse) gikk til Hasle skole for oppgaven «Hovinbakkens historie», og andre premie til Montessoriskolen Lyse. I gruppe III (8. – 10. kl.) stakk Kastellet skole av med seieren for oppgaven "Plassen Kastellet og om Kastellbekken". Andre plass fikk Sollerudstranda skole for oppgaven "Klekking, utvikling og utsetting av lakse- og ørretrogn i Lysakerelva".

Rustad skole

Ruskengeneralen Jan Hauger hadde ansvaret for et meget godt arrangement i Rådhuset. Neste år vet vi at Rustad skole stiller i "Levende vassdrag" i flere grupper med oppgaver fra Østensjøvannet. Vi gleder oss til å følge dem.

Første premie i gruppe I (1. – 3. kl.) gikk til Voksen skole for oppgaven "Jakten på kulturminner langs Mærradalsbekken". Premien var et maleri av Ragnar Carelius, bakerst til høyre for bildet.

Dette er hvete som dyrkes på jordene til Abildsø gård. Etter beregninger fra organisasjonen Water Footprint går det med 1400 liter vann for å dyrke 1 kg hvete. Vanligvis er det nok regnvann i Norge, men i land med kunstig vanning er situasjonen en helt annen.

VERDENS VANNDAG 2012

«VERDEN TØRSTER FORDI VI ER SULTNE»

Hvert år arrangerer FN «Verdens vanndag» som i Norge ble markert 22. mars med et seminar hos Ciens i Forskningsparken på Blindern. Tema var vann og matsikkerhet, uttrykt i den kanskje litt vanskelige formuleringen «Verden tørster fordi vi er sultne».

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

I mange land i verden er vann en svært begrenset ressurs. I flere av disse landene brukes vann for å kunne produsere forskjellige varer for eksport, også til Norge. I Norge er vannforbruket ca. 4 000 liter pr. dag pr. innbygger. Kun 4 % av dette vannet, 160 liter, er ferskvann vi bruker hver dag fra egne kilder. Resten, 96 % har tilknytning til varer vi kjøper. Beregninger viser at 68 % av vårt fotavtrykk for vann er hentet utenfra, dvs. gått med til å produsere varer vi importerer. Enten det er skjorter fra Kina eller jordbær fra Spania. For eksempel går det med rundt 15 000 liter vann for å produsere en kilo oksekjøtt og 1400 liter for å dyrke 1 kilo hvete. I en del av disse landene prioriteres produksjon av produkter for eksport fremfor at landene bruker vannet til sin egen tørste befolkning. På den annen side får produsentlandene inntekter av eksportvarene. I India brukes 20 % av landets energi til å pumpe vann ut på jordene samtidig som bøndene står for 92 % av vannforbruket.

Vårt fotavtrykk for vann er et etisk dilemma. Det er ingen lett oppgave å styre forbruket av varer og vann på en rettferdig måte. Det er forskjell på hvor vann kommer fra. Er det nedbør over markene uten bruk av energi blir regnestykket mer gunstig enn om vann skal pumpes ut over jordene i kanaler eller vannes kunstig på annen måte. Kaffe og te vokser på steder der det er naturlig regn, mens ris krever store mengder tilført vann. En kilo ris krever i India 3200 liter vann, mens te er beregnet til 27 liter pr. kopp basert på 3 gram te.

I Norge tenker vi knapt over hvor mye vann vi bruker. Men når våre importvarer inneholder mesteparten av vårt vannforbruk kan vi lett få et etisk dilemma. Hvordan dette skal løses er det knapt noen som har svaret på.

Les mer om vårt fotavtrykk for vann på:
<http://www.waterfootprint.org>.

Det nye gymbygget er konstruert for å passe fint inn i miljøet. Foto: Leif-Dan Birkemoe

NY GYMSAL PÅ ØSTENSJØ SKOLE UNDERVISNINGSBYGGS FØRSTE PASSIVHUS

3. juli ble Undervisningsbyggs første passivhus, gymbygget på Østensjø Skole, overlevert til Utdannings-etaten – til glede for både byggeledere, prosjektledere og ikke minst skolens egne representanter. Bygget er et ledd i Oslo kommunes ambisiøse mål om å redusere klimagassutslipp.

TEKST LEIF-DAN BIRKEMOE

I underetasjen er det flotte garderobefasiliteter og en gymsal på 200 kvm, mens etasjen over huser aktivitetsskole med garderobe, tre klasserom samt arbeidsrom. For Oslo kommune er dette første skolebygg som er oppført etter kravene som stilles til passivhus. Prosjektleder Ragnar Helge Jacobsen i Undervisningsbygg er fornøyd med bygget - I tillegg til at vi har nådd kravene om et tett bygg er ventilasjonsanlegget bygget for at innklimaet skal være av like høy standard som andre skolebygg, forteller han. Passivhus er spesielt energieffektive, og bruker veldig mye mindre energi enn et vanlig bygg – noe som kommer både skolen, miljøet og elevene til gode.

Takknemlig skoleledelse

Østensjø skole har tidligere hatt svært dårlige fasiliteter for spesielt kroppøving. - Det var derfor en svært takknemlig skoleledelse som kunne ta i bruk det nye bygget. - Dette kommer til å gi oss en helt ny hverdag, ble det uttrykt ved overleveringen. Tidligere har vi for eksempel ikke hatt et skikkelig samlingspunkt for arrangementer og lignende, noe det nå er slutt på, forteller undervisningsinspektør Hanne Burum. Både hun og rektor Knut Erik Brændvang var entusiastiske under overleveringen, og ser heller ikke bort fra at byggets miljøprofil vil gjøre det enklere å lære elevene om miljøvennlige løsninger.

Husets er konstruert for å passe fint i miljøet til den eksisterende bygningsmasse. Og uteområdene er vakkert anlagt. Østensjøvannets Venner er svært glad for at løsningen med gymbygg ikke lenger legger press på å etablere noe i naturområdene i Miljøparken. Skolen, som også er et kulturminne, ligger som kjent innenfor grensene til Miljøparken.

Gymsalen er åpen, lys og vennlig. Foto: Undervisningsbygg.

Gymbygget er Undervisningsbyggs første passivhus. Bygget er et ledd i Oslo kommunes ambisiøse mål om å redusere klimagassutslipp. Foto: Leif-Dan Birkemoe

Passivhus (tysk: *Passivhaus*) er hus med en spesiell konstruksjon som gir et vesentlig lavere energibehov enn dagens standard. Konseptet er utviklet i Tyskland, der det også er utarbeidet kriterier for sertifisering av passivhus og passivhusutbyggere. Passivhus har et energibehov som er ca. 25 % av normen for tradisjonelle boliger. Energibehovet reduseres gjennom passive tiltak som ekstra varmeisolasjon, ekstra god tetthet, gode vinduer, utnyttning av solenergi og varmegjenvinning.
Kilde: Wikipedia

PRIS TIL ABILDSØ GÅRD

Driftsbygningens reisverk ruver faktisk i omgivelsene med Tallberget i bakgrunnen. Bygget kan fint skimtes fra turveien nede ved Østensjøvannet. Helt til venstre litt av dagens eplepresseri. Neste sesong går man over til storskala eplepressing i driftsbygningen. Foto: Leif-Dan Birkemoe.

Under åpningen av Mathallen 12. oktober, ble Abildsø gård tildelt Innovasjon Norges Bygdeutviklingspris for Oslo som ble mottatt av Tone og Asgeir Føyen. Landbruks- og matminister Trygve Slagsvold Vedum foretok overrekkelsen.

Prisen skal synliggjøre hovedstadens betydning for norsk landbruk, som marked og innovasjonsarena.

– Abildsø gård er en verdig vinner og en flott representant for det bynære landbruket. Det er unikt i verdenssammenheng at en hovedstad har et moderne og levende landbruk midt i byen, uttalte Trygve Slagsvold Vedum ved utdelingen, og fortsatte - Abildsø gård gir folk en fantastisk mulighet til å oppleve og faktisk ta del i moderne, effektiv norsk landbruksdrift.

At gården er en moderne og effektiv kan registreres på flere områder. Reisverket til den nye driftsbygningen på Abildsø gård kom på plass midtveis i oktober. Det er lenge siden byggeaktiviteten på gårdseiendommen har vært så omfattende. Driftsbygningen skal blant annet huse eplepresseriet. I dag presses eplene med liten utstyrskapasitet under et telttak i hagen. Neste sesong går man over til storskala eplepressing. Ingen tvil om at effektiviteten øker!

Østensjøvannets Venner gratulerer!

Bygdeutviklingsprisen til Innovasjon Norge:

- Innovasjon Norge deler ut Bygdeutviklingsprisen i alle landets fylker. Det er en bedrifts- og næringsutviklingspris for de som har etablert en vellykket bedrift eller næring med basis i bygdens og landbrukets ressurser.
- Det kåres en vinner i hvert fylke som mottar 50 000 kroner. Fylkesvinnerne går videre til den nasjonale konkurransen, hvor prisen er 200 000 kroner.
- Kandidatene vurderes etter følgende kriterier: Nyskaping/ originalitet økonomisk resultat/lønnsomhet, sysselsetting (særlig for kvinner og ungdom), sosial og miljømessig bærekraft, herunder utnyttning av lokale ressurser, fortrinn og ringvirkninger i lokalsamfunnet.

Kartet viser trasevalget for gang- og sykkelveien fra Living i sør til Abildsøkrysset i nord. Traseen går i utkanten av Bjørnsenskogen. Illustrasjon: Hjellnes Consult AS

SYKKELVEIEN VED BJØRNSENSKOGEN EN TRUSSEL FOR DET BIOLOGISKE MANGFOLDET?

Rett etter sommerferien i år, 29. august, vedtok Bystyret at den nye sykkelveien fra Living i sør til Abildsøkrysset i nord skal legges i/ved Bjørnsenskogen. Dette er et trasévalg Østensjøvannets Venner har kjempet i mot og sterkt beklager.

TEKST TORE NESBAKKEN

Saksgang

Denne nye sykkelveistrekningen er et ledd i arbeidet med å forlenge sykkelveien som i dag går fra Klemetsrud og nordover langs E6 videre nordover mot Oslo sentrum. Hovedtrekkene i saksgangen kan kort oppsummeres slik:

Oppstart av planarbeidet ble kunngjort av Statens Vegvesen 29.09.2008 samtidig som de innkalte til åpent møte på Abildsø gård 13.10.2008. På møtet ble 3 alternativer lagt fram:

- A: Sykkelveien skal følge eksisterende veibane (Enebakkveien)
- B: Sykkelveien skal legges gjennom sørlige del av Bjørnsenskogen (Alternativ B+) og deretter følge østsiden av denne nordover mot Abildsøkrysset
- C: Sykkelveien skal legges langs E6 vest for Bjørnsenskogen og deretter følge Lambertseterveien fram til Abildsøkrysset.

I september 2009 kom konklusjonen i Planforum hvor Plan- og bygningsetaten (PBE) anbefalte at forslagstiller utarbeidet et planforslag basert på alternativ B+. Denne anbefalingen fulgte Statens vegvesen opp, og planforslaget fra deres side var klart i løpet av sommeren 2010. 4. november 2010 sendte PBE forslaget

ut til offentlig ettersyn, med høringsfrist 22.12.2010. 26. januar 2012 oversendte PBE forslaget til politisk behandling. Etter behandling i Byrådet 28. juni og Byutviklingskomiteen 22. august, ble forslaget så vedtatt i Bystyret 29. august. Det foreligger et vel av dokumenter i denne saken, spesielt interesserte henvises til PBEs hjemmeside – Saksinnsyn – sak nr. 200811465.

Hva har Østensjøvannets Venner (ØVV) gjort i denne saken?

Allerede rett etter det åpne møtet på Abildsø gård, skrev ØVV en foreløpig uttalelse til Statens vegvesen hvor vi anbefalte saken utsatt, sekundært at sykkelveien følger eksisterende veibane (Alt. A). Vår hovedbegrunnelse var Bjørnsenskogens betydning som bufferområde for Naturreservatet og Miljøparken. Videre at sykkelveien vil gå gjennom et område kjent for amfibier. I vår høringsuttalelse ved offentlig ettersyn, ble disse argumentene utdypet og forsterket.

Våren 2011 ble det observert salamander i Langerudsvingen. Med utgangspunkt i dette skrev vi i løpet av sommeren og høsten to tilleggsuttalelser til PBE hvor vi ba om at vedtak måtte utsettes i påvente av nye og grundigere biologiske undersøkelser. Etter at

Her stopper sykkelveien i dag rett nord for turveien E8 fra Lambertseter til Østmarka som krysser Europaveien (E6) i bro. Foto: Leif-Dan Birkemoe

saken ble oversendt til politisk behandling gjentok vi disse synspunktene i et brev til Byrådsavdeling for byutvikling. Med det utfall saken har fått, kan vi slå fast at vi ikke vant fram med våre argumenter.

Hva har våre argumenter vært?

Miljøansvarlige hos kommune og fylkesmann har under visse forutsetninger godtatt traseen. Noen vil derfor kanskje mene at Østensjøvannets Venner har overreagert i denne saken. Nå er det imidlertid slik at vi kjenner Østensjøområdet Miljøpark bedre enn noen andre og vet hvor sårbar balansen i dette lille naturområdet er.

Våre hovedargumenter mot å legge sykkelveien til Bjørnsenskogen har vært

1. bekymringen for dyrelivet (først og fremst amfibier) langs sykkelveitraseen og
2. den generelle betydning av Bjørnsenskogen som bufferområde for Miljøparken.

Når det gjelder amfibier og dyreliv for øvrig er som nevnt våre argumenter for grundigere undersøkelser ikke tatt til følge. Vi registrerer imidlertid at det har kommet nye reguleringsbestemmelser med krav til amfibiekulverter og forbud mot anleggsvirksomhet i yngleperioden fra april til juni. Helt uten betydning har våre argumenter ikke vært.

Med hensyn til Bjørnsenskogen som bufferområde er det vi kaller "bit for bit" politikken som er vår store bekymring. Sykkelveien i seg selv kan kanskje fremstå som et ganske ubetydelig inngrep, men naturødeleggelse skjer i dag sjelden ved de virkelig massive naturinngrep. Langt oftere er det summen av alle små, hver for seg tilsynelatende uvesentlige inngrep som skader miljøet. Konsekvensene av slike stadige små "nålestikk" er dessuten erfaringsmessig vanskelige eller umulige å forutsi.

Østensjøområdet miljøpark er liten i utstrekning og befinner seg i sin helhet innenfor byggesonen. Det kommer stadig nye forslag om utbygging av boliger, næringsarealer og infrastruktur i miljøparkens umiddelbare nærhet. Vi vil også i fremtiden komme til å vurdere utbyggingsforslag opp mot det som er vårt hovedmål, nemlig å overbringe Østensjøvannet og naturen rundt intakt til kommende generasjoner.

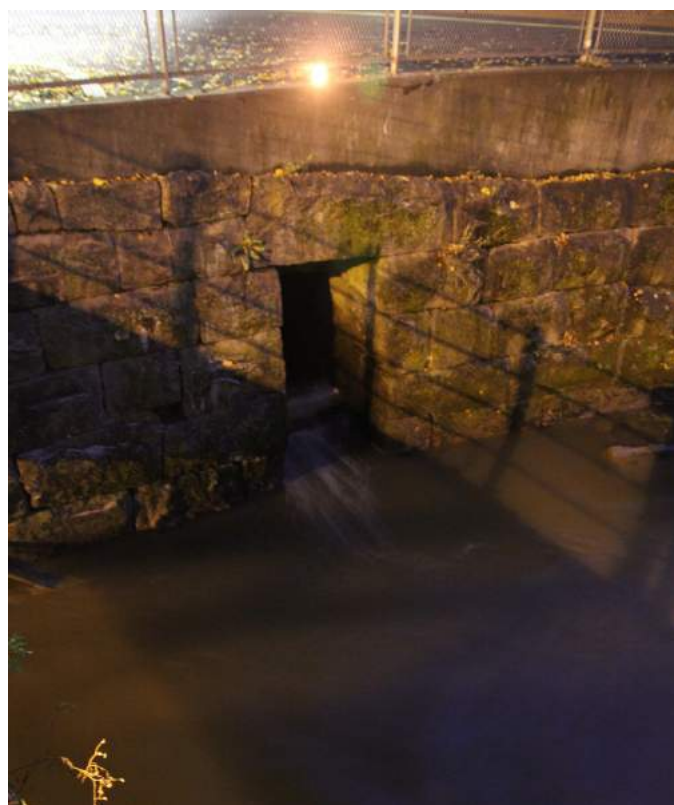
Traseen skal anlegges mellom Bjørnsenskogen til venstre og husene til høyre. Det gule huset har adresse Langerudsvingen, de hvite midt i bildet Konglerudtoppen. Gang- og sykkelveien skal i hovedsak følge traseen til Hafslunds fjernvarmeledning. Foto: Leif-Dan Birkemoe

ALNA I FAKKELLYS ELV- OG BEKKEMØTE PÅ BRYN

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

For tiende år på rad ble Alna i fakkellys arrangert av Alnaelvets Venner i samarbeid med fem bydeler og støttet av Groruddalssatsingen. Østensjøvannets Venner hadde for første gang stand ved Bryn jernbanestasjon, nærmere bestemt på Bryn gamle bro med god sikt til utløpet av Østensjøbekken der den møter Alna-elven.

Strømmen av mennesker på vandring var tidvis ganske stor langs den fakkelopplyste elvestrekningen fra Marka til Kværnerbyen. Få var det nok som gikk hele strekket på nær halvannen mil, man velger heller en passelig bit. Lokale aktører sørget for underholdning underveis: musikkorps, kor- og solosang, jazz og folkemusikk for å nevne noe. Den største attraksjonen lå nok helt oppe ved Haugenporten med et spektakulært lysarrangement. På standen til Østensjøvannets Venner ble det gitt orientering om bl.a. Østensjøbekkens vei fra Østensjøvannet til Alnaelven.

Det var vel ikke den største vannføringen vi har sett i Østensjøbekken 27. september. Men vannet fra Østensjøvannet er et godt bidrag til vannføringen i Alna nedenfor Bryn. Utløpet ble markert med en fakkell.

Representanter for Østensjøvannets Venner har tatt oppstilling bak et foto av Østensjøvannet og en tavle med informasjon om Østensjøbekken. Fra venstre: Finn Arnt Gulbrandsen, Kristin Kveim, Amund Kveim og Lise Johansen.

Østensjøbekken – fra Østensjøvannet til Alna

Østensjøbekken har sitt utløp i nordenden av Østensjøvannet. Noen meter vest for utløpet ble det på 1960-tallet sprengt ut en tunnel eller kulvert for stabilisering av vannstanden. Dersom vannstanden stiger over et visst nivå, settes et hevertsystem i drift som øker volumet av vann i kulverten. I og med anlegget av kulverten, ble vannføringen i selve Østensjøbekken derfor betydelig redusert. Tunnelen (kulverten) sammen med Østensjøbekken er eneste avløp fra Østensjøvannet.

Østensjøbekken renner langs Granhekkveien, under broen ved Harry Fettes vei, i tunnel langs blokkene mot Østensjøveien og inn i Molledammen. Herfra i en nyanlagt kulvert i svingen parallelt med Østensjøveien til den møter tunnelen under Bryn Senter for så å renne ut i Alna ved Bryn jernbanestasjon.

Da det var ølbryggeri på Bryn var vannkilden Østensjøbekken via Brygeridammen som lå i søkket ved Bekkeveien. Dette opphørte i 1908.

Et tidligere navn på Østensjøbekken var Buskerudbekken. Navnet skrev seg fra husmannsplassen Buskerud, nå Bekkeveien 8, som opprinnelig lå under Skøyen gård.

I en periode ble øvre del av Østensjøbekken kalt Rognerudbekken fordi den var grensebekk mellom Søndre Skøyen og Rognerud gård. Nederste del har vært kalt Brynsbekken.

NASJONALT VÅTMARKSSENTER VED ØSTENSJØVANNET

TEKST AUDUN BREKKE SKRINDO
FOTO LEIF-DAN BIRKEMOE

Etter fantastisk frivillig innsats har Østensjøvannets Venner stablet på beina et våtmarkssenter på Bakkehavn, offisielt åpnet søndag 13. mai i år. Innsatsen ble fredag 16. november kronet med status som nasjonalt våtmarkssenter av Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning. Gladmeldingen om at senteret nå er autorisert betyr at vi kan påregne statlig driftstilskudd de nærmeste årene.

Under en enkel seremoni ved Østensjøvannet våtmarkssenter på Bakkehavn 19. november ble det utvekslet gratulasjoner for senterets akkreditering. Fra venstre leder av Østensjø bydelsutvalg Kristin Sandaker, Finn A. Gulbrandsen, Audun Brekke Skrindo og Amund Kveim fra Østensjøvannets Venner og Christian Hellmann fra Miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Tenk dere hvilket enormt løft dette blir for områdets status og økt innsats for å bevare vannet vårt. Oppdraget fra Miljøverndepartementet er å informere om verdien av våtmarker, nasjonalt og internasjonalt. Selv om våtmarksutstillingen og arbeidsrommet stod klart 13. mai i år er dette bare trinn 1 i våre planer. Tiden er kommet for å fylle på med undervisning, turer, foredrag, arrangementer, plakater, brosjyrer og mye annet. Med statlig driftstilskudd har vi en god basis for å sette i gang aktiviteter, men fortsatt påhviler det oss å fremskaffe tilleggsfinansiering for å kunne drive i det omfang vi ønsker.

Aktiviteter

Av andre forandringer som vi kan nevne er at det blir både ansettelse av folk og bestemt åpningstider på senteret. Det vil si at det blir lettere å komme i kontakt med både fagfolk og Østensjøvannets Venners aktive medlemmer. Et av tiltakene som vi håper å få til er å kunne holde noen timer åpent i utvalgte helger. Dette vil bli annonsert på nettsider og i programmet til Østensjøvannets Venner på linje med andre aktiviteter. Følg med i Brevdua og på nettsidene våre. Vi oppfordrer deg også til å like Facebooksiden vår og følge oss på Twitter. Da får du gode oppdateringer om hva som skjer i miljøparken. Vi kommer tilbake med mer informasjon om dette i den nærmeste tiden.

Skal formidle kunnskap

Direktoratet for naturforvaltning (DN) annonserte i en pressemelding 16. november om akkrediteringen som ble gitt til fire sentre i Norge. Oslo våtmarkssenter består av to enheter, Østensjøvannet våtmarkssenter på Bakkehavn og Lilløyplassen naturhus som ligger rett ved Storøykilen naturreservat på Fornebu i Bærum. Begge sentrene ligger i folkerike områder og har svært høyt besøkpotensial.

Takk til alle som har bidratt i arbeidet

Det har vært stor innsats på Bakkehavn etter at vi fikk avklart at vi kunne benytte huset som ramme for våtmarksutstillingen. Uten den ivrige arbeidsgruppa til Østensjøvannets Venner hadde det ikke eksistert noen utstilling på Bakkehavn i dag og akkrediteringen hadde neppe funnet sted. Senteret føyer seg inn i rekken av dugnader fra en fantastisk gjeng. Når det inviteres til arbeid så monner det virkelig og innsatsen fortsetter jevnt og trutt til man er i mål. Vi ønsker alle i bydelen velkomne til meningsfylt innsats for våtmarka.

Våtmark ligger der land og vann møtes og er leveområder for et mangfold av arter som er avhengige av de spesielle livsbetingelsene som våtmark gir. Våtmarkene er ikke minst viktige for en rekke fuglearter.

Stor publikumsoppslutning ved kafeteria og kakesalg.

Hesten Lukas trakk mange barn opp bakken til Bakkehavn

ØSTENSJØDAGEN 2012

I fjor så vi oss nødt til å avlyse dette arrangementet fordi andre gjøremål krevde all vår tid. I år var vi tilbake og søndag 2. september gikk Østensjødagen av stabelen på Bakkehavn i flott sensommervær.

TEKST TORE NESBAKKEN
FOTO LEIF-DAN BIRKEMOE

Som så mange ganger før ledet konferansier Per Amble oss trygt gjennom dagen. Vi hadde klart å skaffe tilveie underholdning med sang og dans. I tur og orden opptrådte Oda Holte, dansegruppen Symra og til slutt Trond Granlund med orkester. Østensjø husflidslag var som vanlig på plass og det nye våtmarkssenteret var selvsagt åpent. Bilder fra Bakkehavn historie var montert opp på husveggen. Som alltid var hestene – både riding og hest og kjerre – populært blant de yngste. De ”faste postene” var selvsagt med: Akvarium med dammusling fra vannet, natursti, sansebokser, hesteskokasting og stylter. Kafeteriautsalg og loddsalg må heller ikke glemmes.

Østensjødagen er et ganske tungt løft for styret. Allerede i god tid før sommeren starter arbeidet med å hente inn artister for underholdningen. Selve arrangementshelgen går det i ett med innkjøp, transport og forberedelser på Bakkehavn. Allikevel ville vi aldri ha klart å dra dette i havn om det ikke hadde vært for alle medlemmene som stiller opp for å betjene kjøkken, kafeteriautsalg, loddsalg og alle de andre postene. En stor takk fra styret til alle medlemmer som stilte opp og gjorde det mulig å gjennomføre denne dagen.

Oda Holte opptrådte med sang.

Torader ble traktert av Halvor Opheim.

Friske toner fra flatflespiller Benjamin Kehlet.

Sansebokser trakk barn.

Den siste halvtimen underholdt artisten Trond Granlund & co.

Randi Aune stekte sveler.

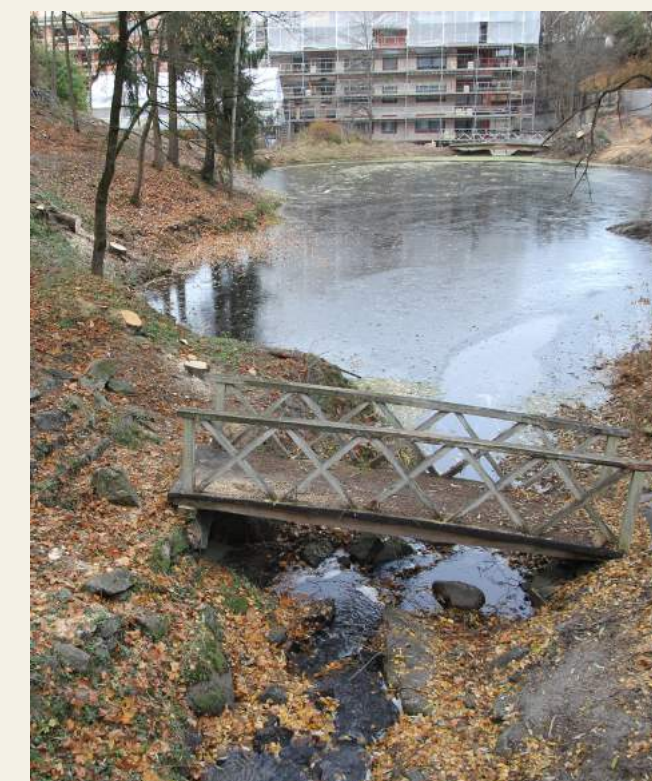

Østensjø husflidslag demonstrerte håndarbeid.

MØLLEDAMMEN I NY SKIKKELSE

AV LEIF-DAN BIRKEMOE

I høst skjedde det store rehabiliteringsarbeidet ved Mølledammen der Østensjøveien går i sving. Beliggenheten til blokkene som er under oppføring nødvendiggjorde en opprydding. Et grantre i sørenden har i et par år ligget veltet tvers over dammen, løvtrær hang over dammen på begge sider slik at den åpne vannflaten ble sterkt redusert. Det er eiendomsutviklingselskapet Schage Eiendom som står for rehabiliteringen og har engasjert anleggsgartner Sigurd Johannessen til å gjøre de praktiske inngrep i vegetasjonen. Planen er å fornye de to broene og lage en sti på østsiden av dammen mot Østensjøveien. «Den gule stue» er også under rehabilitering. Fra august har stuen vært innpakket i plast, men fra begynnelsen av november fremstår den i ny skikkelse. Stuen har fått igjen den opprinnelige gulfargen etter at den tidlig på 1990-tallet ble malt rød.

Fra Østensjøveien tar Mølledammen seg ganske annerledes ut nå når mye av vegetasjonen er fjernet. Vannføringen i Østensjøbekken har også innflytelse på dammen. I nordenden av dammen renner vannet inn i en kulvert (tunnel) og kommer først ut i møte med Alna ved Bryn jernbanestasjon. Den første isen har lagt seg. Det grønne belegget er vannplanten andemat. Øverst til venstre skimtes «Den gule stue», innpakket i plast, fjernet 29. oktober. Bildet er tatt 28. oktober 2012.

Den lille regnkleggen (*Haematopota pluvialis*) har et mønster av bølger i de store fasettøynene. Siden fasettøynene består av mange øyne, legger den spesielt godt merke til alle bevegelser. Ikke rart den er vanskelig å slå flat. Foto: Wikipedia

En blinding (*Chrysops* sp.), med vakre, smaragdgrønne øyne, pyntet med mørke purpurfargede flekker. Når dyret dør, blir øynene brune. Foto: Wikipedia

Gråklegg (*Tabanus bromius*) hører med til gruppen storklegg, en ganske vanlig storklegg her i Sør-Norge. Vanligvis er bakkroppen ganske grå. Den kan overføre skumle sykdommer som harepest og miltbrann - i Syden. Foto: Wikipedia

Regnkleggen har kastet seg over en uskyldig turgåer, og resultatet er både smertefullt og tydelig. Foto: Wikipedia.

SE KLEGGEN I ØYNENE!

KLEGGEN ER ET DYR SOM INGEN LIKER. KLASK! DER FIKK DEN SITT!

TEKST **MORTEN FALCK** - MORFALC@ONLINE.NO

Men vent og se. Du trodde du slo den kvekk i hjel, men snart rører den en fot, så en til. Før du vet ordet av det, er beistet oppe og flyr igjen, på ny jakt etter et måltid blod.

Det er grunnen til at kleggen er hatet og fryktet av både mennesker og dyr. Den drikker blod, og fordi det ofte er mange av dem, kan det gjøre store områder ubeboelige, eller gjøre det umulig å holde kveg. I deler av verden der kleggsvermene er store og tette, kan det også være at de overfører sykdommer, som harepest, loa loa, sovesyke og miltbrann.

Norges største fluer

Men i Norge er kleggene ikke smittespredere. Det er ille nok at de suger blod. Vi har alle hørt om myggen i Finnmark, som etter mytene skal være så stor. (Det er bare tull: myggen i Finnmark er liten, de største myggene har vi her sørpå.) Men tenk deg en stor flue. En STOR en. For kleggene er fluer. Ikke centimeterstor, som en vanlig spyflue. Ikke dobbelt så stor heller. Men tre ganger så stor. En tre centimeter lang, kraftig bygget klegg. Da kan du forestille deg Norges største flue, den mørke kjempekleggen, eller sudetkleggen. Den virker større enn den er, men tre centimeter er mye for en flue.

En nær slektning av denne, er kukleggen, som er nesten like stor, men mye mer sjelden. Disse to artene suger blod av hester og kuer, men vanligvis ikke av mennesker - heldigvis. Kanskje vi er for små? De har begge en sørlig utbredelse i Norge.

De hører til en slekt av storklegg som for det meste består av grå arter, og som hele familien har navn etter. Vi har mindre enn ti arter i Norge, og ved Østensjøvannet er det ikke funnet mange. Foreløpig.

Delta-formet blinding

Derimot er vel blindingene godt kjent. Skjønt - selv om de fleste kjenner dem av utseende og kan si at "det er en blinding", er det ikke mange som vet at det finnes iallfall seks arter her i landet - muligens sju. De er delta-formete med mørke flekker på vingene, og bakkroppen er farget i gult og svart. Antennene (eller følehornene) er lange, og øynene er skinnende smaragdgrønne på levende dyr. Disse lumske, små uhyrene flyr stille, men målbevisst. De svermer rundt mørke skikkelser og rundt legemer som utskiller CO₂, og de suger blod - og for at blodet ikke skal koagulere, men være lett å suge opp i en liten mage, spytter de i såret. Det er derfor det klør så infernalsk.

Solskinnsdyr

Kleggene er solskinnsdyr. Når det skyer over, forsvinner de fleste av dem. Men er det sol og varme, kan du være sikker: kleggen kommer, så snart du begynner å svette.

I varmt solskinnsvær kan man også se hannkleggene sverme et par meter over bakken, der de flyr fram og tilbake, eller henger urørlig i lufta over vegetasjonen. Noen ganger samler de seg også om høye punkter i terrenget.

Den snikende regnkleggen

Men ingen regel uten unntak. Når skyene drar over sola, forsvinner blindingen - men ikke den lille, grå regnkleggen. Den er verdensmester i å snike seg innpå deg, vanligvis merker du ingenting for den stikker - eller rettere sagt: før den har stukket.

Regnkleggen er vanlig - dessverre veldig vanlig - over hele landet, også ved Østensjøvann. Kleggen er farget i svart og grått, og

vingene har et utsøkt filigransmønster i grått, og øynene har et purpurfarget bølgemønster! De voksne kleggene trives langs elver, sjøer og dammer, og Norge byr på utallige gunstige områder. Vi har også noen sjeldne arter, som er nesten umulige å skjelne fra den vanlige regnkleggen. Hittil er ingen av dem funnet ved Østensjøvannet.

De vanlige storkleggene

Den største slekta av klegg i Norge heter Hybomitra, det er store og kraftige til mellomstore arter, ofte med gulbrune flekker foran på bakkroppen. De kan være svært like, og er vanskelige å skjelne fra hverandre. Øynene er gjerne stripet i rødaktig og grønt, vakre som bare det, men når dyret dør, blir fargene borte. Det skyldes at det ikke er pigmenter som skaper disse vakre fargene, men lysbryting i øynenes fasetter. Det er også grunnen til at øyenfargen er så skinnende.

Noen arter mangler de gulbrune flekkene, for eksempel den plagsomme gullkleggen, alle multeplukkeres skrekk, som trives godt på myrer i fjellet og nordpå, eller den store og flotte reinskleggen, som også har gylne hår langs bakkanten på alle bakkroppsledene, og dessuten slående oransje bein. Begge disse er nordlige arter, som ikke forekommer ved Østensjøvannet (men reinskleggen er funnet ved Øyeren!)

Den sjeldne vannkleggen

Vannkleggen er en snodig flue. Den har så lange antenner at man ofte legger merke til den av den grunn, og er dessuten sjelden. Den ligner på en bi, og blir sjelden eller aldri observert i mer enn ett eksemplar, men den er utbredt over mesteparten av landet. Som navnet antyder, er den knyttet til vann, og ved Østensjøvannet er den funnet.

Atylotus-artene

Det er derimot ingen av de fem norske artene med det klingende slektsnavnet *Atylotus*. De finnes sjelden, og er aldri tallrike. Karakteristisk ser de litt grågule ut, med brune øyne, som hos hannene dekker mesteparten av hodet.

Hvor mange?

Dette kan gi inntrykk av at kleggfaunaen i Norge er spesielt stor og rikholdig. Men husk på at Norge er et land med mange gode biotoper. Kleggene legger egg og larvene lever i vann eller fuktig jord, under fuktig mose osv. Der livnærer de seg av andre smådyr, gjerne sine egne søsken, hvis de greier å få slått kjevene i dem. Når de har skiftet hud et visst antall ganger, forpupper de seg, og blir liggende rolig der de er, til den voksne kleggen klekker, puster opp vingene, tørker dem i høysommersola og flyr av sted for å finne seg en munnfull blod.

Hannene suger ikke blod

Det vil si, det er hannene som drikker blod. Det må de for at de skal kunne legge egg som kan utvikle seg til en ny generasjon med klegg. De er godt utstyrt for det, munnen har både "kniver" og "sakser" og "sugerør" som hjelper den å trenge gjennom skinn og blodårevegger på byttedyret - om det er en ku, en hest, en grevling - eller et menneske!

Hannene derimot, suger ikke en dråpe blod. De er ikke utstyrt for det, men for å drikke nektar i blomster. Som vanlig, er det hunnen som er utstyrt for den farlige og tunge jobben, mens hannene svermer sorgløst omkring fra blomst til blomst i solskinnet.

Hvordan kan jeg vite?

Så hvordan kan du vite om en klegg du møter vil prøve å stikke deg, eller om den bare er en hann og bare vil stikke av? Hannene er gjerne større enn hannene, som så ofte i dyreriket. Men hvis du ser bare en, kan det være vanskelig å si. Men ett sikkert kjennetegn kan du bruke: *Se den dypt i de vakre øynene!*

Hunnkleggen har store fasettøyne, men hannene har store fasettøyne som møtes i pannen. Dermed ser hodet større ut. Ofte virker det som om kleggen har turban! Da er det en harmløs hann.

Hvis ikke - så Klask!

Å nei - ikke slå! Det kan være en uvanlig art!

VÅND

- LITE KJENT VEGETARIANER

Det pattedyret som finnes i størst antall i Østensjøområdet miljøpark er det altfor få som har sett eller hørt om. Vi tar en titt på vånden og dens levesett.

AV AUDUN BREKKE SKRINDO

Fakta:

Vitenskapelig navn:	<i>Arvicola amphibius</i>
Orden:	Rodentia (gnagere)
Familie:	Cricetidae
Underfamilie:	Arvicolinae
Utbredelse:	store deler av Eurasia
Mål:	kroppslengde inntil 24 cm + halelengde 15 cm.
Pelsfarge:	Vekt sjelden over 250 g sommerspelsen er gråbrun, vinterpelsen mørkere og mer rødbrun
Føde:	utelukkende vegetarianer

Alle som har vært på safari i Afrika blir overrasket over hvor mange arter med pattedyr som kan oppleves på en slik tur. Du synes kanskje det er få pattedyr å se ved Østensjøvannet, eller i Norge forøvrig for den saks skyld. Men det er en gruppe med pattedyr som ofte blir glemt, selv om det finnes horder av dem, rett under bena våre. Det er smågnagerne og spissmus. Østensjøvannet har bestander av både skogmus, spissmus og vånd.

Se etter ganger og hull

De som ikke helt har tatt inn over seg at det er mye vånd i området, oppfordres til å se etter ganger og hull rett over vannflata langs bekker, kanaler og selve vannbredden. Her sitter vånden når den føler seg trygg, mens den kanskje gomler i seg favorittføden gras, siv og starr.

Det er nok vånden av pattedyr som oftest blir sett av turgåere. Selv om den har mange fiender og er like skvetten som alle de andre små mus vi kjenner til, så tør den rett som det er å legge på svøm midt på lyse dagen. Dersom stress fra mennesker og andre fiender hadde bestemt det meste, ville nok ikke så mange vånd fått plass innenfor Østensjøområdet miljøpark. Men det er mange faktorer som gjør Østensjøområdet miljøpark attraktivt.

Området er frodig og gnagere kan finne uvanlig mye mat på et lite sted. Bakken er lett å gjennomhulle med ganger og ynglebol.

Slik sitter ofte vånd når den oppdages langs bekker og i vannkanten. Raskt forsvinner den i de trygge gangene helt nede i vannkanten. Foto: Audun Brekke Skrindo

Mange fiender

Fiendene til vånden er mange. Blant de rovdyr som lever ved Østensjøvannet er det hovedsakelig rødrev som stikker unna med flest dyr. Ellers i landet er det hubro, store ørner og katt som er mest ivrig på å fange disse store gnagerne.

Utslitt på senhøsten

Dersom det er rikelig med ressurser, og det kan vi anta at det er ved Østensjøvannet, kan hanner komme opp i 275 gram. Dette har de spart opp gjennom våren og dermed gjort seg klare til sommerens bravader. Da skal territoriet saumfares for brunstige hunner, samtidig som innpåslitne hanner skal jages vekk. På den måten er hanner helt avmagret og utslitt på senhøsten. Noen rekker så vidt å spise seg opp og til nød overleve vinteren. De aller fleste vånd blir bare halvannet år gamle, så dødeligheten på høsten for hannene er høy rett etter at de har gjort unna det viktigste i livet, å føre arten videre.

Vegetarføde

Hunnene føder ungene i mai og juni, og noen ganger så tidlige som i april og seint som i juli. Ungene blir i ynglebolet for å die i en ukes tid. Etter det er det ingen kjære mor, og de må over på vegetarføde. Ungene vander ikke langt og noen yngler i det samme området det påfølgende året. På engene ved Østensjøvannet antar vi at ressurstilgangen er stor og at bestanden tåler å ha mange dyr på små arealer. Herved oppfordres du til å stoppe ved en av de mange kanalene, gjerne tidlig om morgenen. Sitt stille litt lenger enn du vanligvis ville gjort, så kan det hende at du får sett en svømmende vånd. Eller kanskje den satt åpent hele tiden, men at du ikke så den på grunn av kamuflasjon?

Mange vånd møter skjebnen i kjeften på rødrev ved Østensjøvannet. Foto: Audun Brekke Skrindo.

Dugnadsgjengen i gang med å fjerne kanadagullris (*Solidago canadensis*). Per Frislid holder sekken og Per Tokle kommer med planter som er dratt opp.

BEKJEMPELSE AV FREMMEDE ARTER 2012

I høstnummeret i fjor (*Sothøna* 42) ga vi en oppsummering av kampanjen mot kanadagullris i 2011. Temaet fremmede arter er – dessverre – like aktuelt i år og kommer nok til å forbli det i flere år fremover.

TEKST TORE NESBAKKEN
FOTO TOVE H. ANDERSEN

Det er 6 svartelistede landplanter av fremmed opprinnelse som systematisk bekjempes i miljøparken: Russekål (*Bunias orientalis*), kanadagullris (*Solidago canadensis*), hagelupin (*Lupinus polyphyllus*), kjempespringfrø (*Impatiens glandulifera*), kjempbjørnekjeks (*Heracleum mantegazzianum*) og parkslirekne (*Fallopia japonica*). Østensjøvannets Venner konsentrerer seg om å fjerne russekål, kanadagullris og hagelupin, de andre artene er det Bymiljøetaten som håndterer.

I årets kampanje har Østensjøvannets Venner dekket hele miljøparken med tanke på "våre" arter. 150-200 arbeidstimer er nedlagt av folk fra styret og arbeidsgruppen. Hagelupin er den første som dukker opp og allerede i mai var vi i gang. Nede ved vannet er det relativt beskjedne mengder, det meste finner vi her i fjernvarmetraseen langs Østensjøveien. De virkelig store mengder finnes på Bakkehavn. Her har lupinene fått formere seg uhemmet gjennom flere år. Neste år tar vi sikte på å gjøre noe med dette!

Kampanjen mot russekål startet i slutten av mai og pågikk fram til begynnelsen av juli. Denne planten finnes mange steder rundt vannet. Særlig mye finner vi i nordøstenden av vannet, ved idrettsanleggene på Manglerud, rundt trafoen i Plogveien, ved Bakkehavn og ved parsellhagene sør for parkeringsplassen. Området ved Abildsøbanen og Smedbergbekken bør også nevnes.

August er tiden for bekjempelse av kanadagullris. Her har vi klart å holde bestandene i sjakk og endog uttrydde dem helt på flere steder. I og ved selve naturreservatet er det nå ubetydelig igjen sammenlignet med 3-4 år tilbake. I slutten av august kunne man spasere en 4 kilometers tur rundt vannet og Bogerudmyra uten å se en eneste kanadagullris-plante. De fleste reflekterer sikkert ikke så mye over dette, men dette er faktisk ganske enestående for våtmarker, vassdrag og grøntområder i Oslo. Mot yttergrensene til miljøparken er det fortsatt store forekomster sine steder. Her ser vi også private hager som formelig bugner av kanadagullris. Frø fra disse plantene spres inn i miljøparken og bidrar sterkt til dagens situasjon. Det vil være til betydelig hjelp i vårt arbeid om kanadagullris på privat eiendom fjernes eller reduseres kraftig.

Andre fremmede arter ved Østensjøvannet

I tillegg til de 6 artene nevnt innledningsvis i artikkelen er vasspest (*Elodea canadensis*) en velkjent fremmed art i Østensjøvannet. I øyeblikket foreligger ingen vedtatt strategi for bekjempelse av denne. Kanadagås (*Branta canadensis*) har hatt fast tilhold her i årevis, men er like fullt en fremmed art. Det er den offentlige forvaltnings oppgave å beslutte og gjennomføre tiltak mot denne. Brunskogsnegl/Iberiasogsnegl (*Arion vulgaris*) er av alle ansett som en særdeles upopulær gjest. Vi driver ingen systematisk bekjempelse av denne. Dette ville vært meget ressurskrevende og dessuten må vi være sikre på at det benyttes metoder som vil være akseptable i et naturreservat og ikke gir uønskede bieffekter.

FACEBOOK

AV AUDUN BREKKE SKRINDO

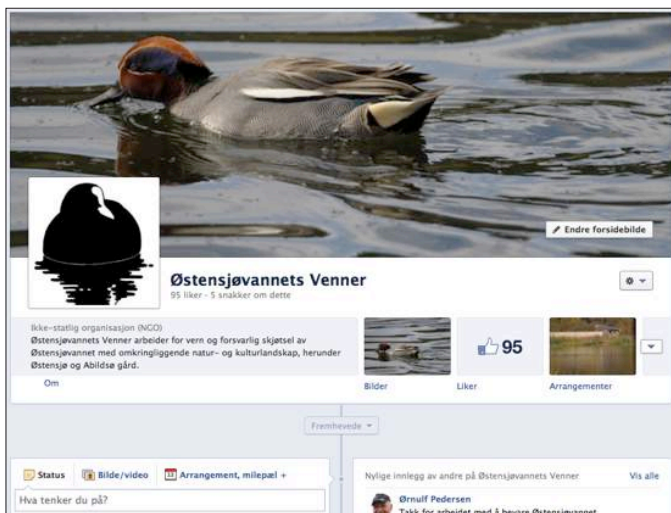
Østensjøvannets Venner på Facebook

Vårt ivrige og oppofrende medlem, Marius Park Pedersen, har i lengre tid opprettholdt en facebookside som har vært tilgjengelig for de som «liker» vannet vårt. En offisiell foreningsside som er adminstrert av styret har hittil glimret ved sitt fravær. Slik er det ikke lenger. Nå kan styret glede alle med at Østensjøvannets Venner er på Facebook. Logg deg på som deg selv, søk etter foreningens navn på toppen av siden.

Vi har ikke laget noen intern gruppering med lukket indre krets. I stedet har vi valgt å lage en side, der alle kan kommentere og følge med på aktiviteter som vi og dere legger ut.

Tidligere tider

Østensjøvannets Venner har etterhvert en lang fartstid på nett. Noen av dere husker kanskje tilbake til midten av 1990-tallet. Den gang var GeoCities en løsning for gratis nettsider til de som trengte det. Da bodde Østensjøvannets Venner på noen svært enkle, men dog tilstedeværende nettsider. Før tusenårskiftet utviklet vi våre egne, som så har levd i godt over 10 år nå. Når vi lagde sidene var det med tanke på å publisere den informasjonen som tåler tidens tann. Disse sidene vil selvsagt fortsatt bestå, men vi har lyst til å komme i gang på sosiale medier for å få opp engasjementet.

Facebook har vokst seg så stort at man ikke kommer utenom dette nettsamfunnet. Styret i Østensjøvannets Venner valgte derfor å opprette denne siden, og håper at du støtter opp om den. Bidra med ditt eget innhold, kommenter det som blir lagt ut og bli mer oppdatert på hva dine medborgere tenker om miljøparken.

Vi setter svært stor pris på at medlemmer lar seg inspirere til å legge inn turrapporter, diktning, inntrykk og referater fra det som måtte skje i området. På den måten kan facebook fylle plassen som den mer spontane og varierte informasjonskanalen for medlemmene.

Opprop vedrørende nettsidene

Styret har veldig mange saker å ta tak i, og ser seg derfor om etter webredaksjonell hjelp som kan bidra til å fylle nettsidene med mer oppdatert stoff. Dersom du kunne tenke deg å være med på informasjonsarbeid på nett, vil vi svært gjerne høre fra deg.

Grafisk & Gaver AS

Profilering - Gaver - Tekstil
Trykksaker - Skilt - Stempler

Ryensvingen 11, 0680 Oslo
22 28 43 00 - grafisk-gaver.no

Sothøna

Østensjøvannets Venner takker våre annonsører som gjør det mulig å utgi Sothøna.

<p>Shell / 7-Eleven Ryen</p> <p>Enebakkvn. 135, 0680 Oslo Tlf: 22 19 17 26 NY VASKEMASKIN</p>	 <p>Bergersen Flis</p> <p>Butikk/utstilling Åpningstider: Man-Fre 09-18, Tor 9-19 og Lør 10-15 Enebakkveien 123, Pb.218 Manglerud, 0612 Oslo. Tlf: 23 30 49 00, Fax: 23 30 49 01</p>	
<p>LAMBERTSETER UR & OPTIKK</p> <p>Synsundersøkelse Briller • Kontaktlinser Tlf.: 22 28 02 41</p>	 <p>Selskapsmat Tlf. 22 67 64 90</p>	 <p>Langtidsvirkende og effektiv ANTI - PERSPIRANT</p> <p>STOP 24 virker hemmende på svettekjertlene og reduserer svetteutsondringen</p> <p>Fås på apotek som roll-on, spray og krem</p> <p>A/S Den norske Eterfabrikk, Bøler Tlf.: 22 78 26 00</p>
	 <p>MATHUSET Jacobs PÅ HOLTET</p> <p>TLF. 22 28 58 58 FAX 22 28 58 68</p> <p>ØSTERSJØVANN, 145, 1378 OSLO</p>	
<p>HÅNDVERKSBYGG AS Tømrermester og Entreprenørforretning Byggemelding/Prosjektering</p> <p>MESTERHUS Høyenhallvn 2, 0667 Oslo Tlf.: 23 12 71 70 www.handverksbygg.no</p> <p>NYBYGG - TILBYGG REHABILITERING</p> 		

ØSTENSJØVANNETS VENNER TAKKER VÅRE ANNONSØRER SOM GJØR DET MULIG Å UTGI SOTHØNA

ØSTENSJØVANNETS VENNER TAKKER VÅRE ANNONSØRER SOM GJØR DET MULIG Å UTGI SOTHØNA

Nytt bad!

22 76 15 70

Din lokale fagbedrift med lang erfaring.

Hos oss finner du kvalitetsbad!

Ring oss for tilbud, gode råd og veiledning.

Comfort Bryn AS
ROGER HAGEN
 Østensjøveien 60, Oslo

A/L OPPSAL SAMFUNNSHUS SELSKAPS- OG MØTELOKALER

I bydelens hjerte

Vetlandsvn. 99/101 - 0685 Oslo
Tif. 23 12 65 40

Lyse og trivelige selskaps- møte- og konferanselokaler til leie på dag og kveld. Vi har lokalalternativer som kan dekke fra 10 til 150 personer.
www.oppsalsamfunnshus.no

<p>BERGERSEN vann og varme</p> <p>Ryenstubben 7, 0679 Oslo Tlf. 22 76 70 20 Fax.: 22 76 70 01 E-post: bjorn.bergersen@bergersenvv.no</p>	<p>DROGSETH Blikkenslageri AS</p> <p>Verkseier Furulundsvei 22 Tlf.: 22 32 32 50 www.drogseth.no</p>	<p>Life HELSEBODEN</p> <p>Oppsal Senter, Tlf. 22 27 87 40</p> <p>Lambertseter Senter Tlf. 22 74 77 12</p>
<p>KNUT FURULUND A/S GLASSMESTER®</p> <p>Lambertseter - Cecilie Thoresensvei 5 c, 1153 Oslo Stort utvalg i glassmestertjenester og innramming Tlf.: 22 28 04 90 E-post: post@furulund.no - www.furulund.no</p>	<p>OBOS</p> <p>Som medlem har du alle fordelene Tlf.: 22 86 55 00</p>	
<p>BØLER BRILLESENTER & UR A/S</p> <p>Ta en optisk synsprøve for briller og kontaktlinser Bøler Brillesenter & Ur A/S Bøler senter, tlf. 22 26 22 68</p>	<p>Ingus biloppretting & lakkering as Bilskadesenteret på Ryen</p> <p>Ryensvingen 2-4 ing A, 0680 Oslo Tlf 23 06 05 00 • Fax. 23 06 05 01</p>	
<p>GLASS EKSPERTEN HENTER OG BRINGER</p> <p>MENY MANGLERUD MANGLERUD SENTER</p> <p>BØLER SENTER Bølerlia 2 Tlf 2226525</p> <p>30% på innramming</p> <p>Åpningstider: Tlf.: 22 75 77 00 Man. fre. kl. 8-20 Fax.: 22 75 77 01 Lørdag kl. 9-18</p>	<p>AUTOTEAM TRAFIKKSKOLE</p> <p>Manglerud Senter Tlf.: 22 26 34 07 / 920 69 963</p>	

GRASROT ANDELEN

Gjennom Norsk Tipping kan du være med og støtte Østensjøvannets Venner - uten at det koster deg et øre!

Er du registrert spiller hos Norsk Tipping kan du be om at Østensjøvannets Venner mottar 5% av alle beløp du spiller for. Be din kommisjonær hjelpe deg neste gang du spiller

Du kan også gå inn på våre hjemmesider (www.ostensjovannet.no) og skrive ut strekkoden til høyre. Den leverer du din kommisjonær (stedet du spiller) som ordner resten for deg. Dersom du allerede har registrert en annen mottaker av Grasrotandelen, er det fortsatt mulig å endre dette slik at Østensjøvannets Venner i fremtiden blir mottaker.

I samarbeid med Frivillighet Norge og Idrettsforbundet

NORSK TIPPING

ØSTENSJØVANNETS VENNER

Organisasjonsnummer: 983034446

32774983034446

Hjellnes Consult as
- din tverrfaglige partner

Hjellnes Consult as har prosjektert gangbrua ved parkeringsplassen ved Østensjøvannet

Plogveien 1, 0679 Oslo
 Tlf: 22 57 48 00
 E-post: post@hjellnesconsult.no
 www.hjellnesconsult.no

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

*Ettersendes ikke ved varig
adresseforandring, men returneres
med opplysninger om riktig adresse.
Returadresse: ØVV, Pb. 77 Oppsal, 0619 Oslo*

Løvtrærne i den søndre delen av Østensjøvannet med gylden høstfarge. Boligene bak svanen har adresse Svaneveien. Foto: Leif-Dan Birkemoe, 30. september 2012.

Islandshestene Dreki og Kolgrimur beiter ofte på jorden mellom Østensjøveien og Valborgs vei. Her får barna god kontakt med hestene. Foto: Leif-Dan Birkemoe, 11. oktober 2012.